

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки

Кафедра германської філології та перекладу

Рекомендовано до захисту  
Протокол засідання кафедри №11  
Від «22» січня 2024р.  
Завідувач кафедри Воробйова О.С.  
(прізвище та ініціали)

\_\_\_\_\_

(підпис)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**  
**на здобуття освітнього ступеня «Магістр»**  
**АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В АВТОМОБІЛЬНІЙ ГАЛУЗІ ТА**  
**ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

**Виконавець:**

Студентка 6 курсу, групи 601-ФФ  
Чубукова Анастасія Олександрівна  
(прізвище, ім'я, по батькові)

**Керівник роботи:**

Кушнірова Т.В., д.ф.н., професор кафедри  
германської філології та перекладу  
Національного університету «Полтавська  
політехніка імені Юрія Кондратюка»  
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

**Рецензент:**

Закреницька Л.А.,  
к.філол.н., доцент кафедри іноземних мов  
Хмельницької гуманітарно-педагогічної  
академії

**Підсумкова оцінка:**

за національною шкалою: \_\_\_\_\_

кількість балів: \_\_\_\_\_

Підпис керівника \_\_\_\_\_

## ЗМІСТ

<b>Реферат</b>	
<b>ВСТУП .....</b>	<b>4</b>
<b>РОЗДІЛ І. ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТЬ «ТЕРМІН»,</b>	
<b>«ТЕРМІНОЛОГІЇ», «НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ТЕКСТ» У СУЧАСНІЙ</b>	
<b>ФІЛОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ</b>	
1.1 Ознаки понять «термін», «термінологія», науково-технічний текст»...	8
1.2 Специфіка перекладу науково-технічного тексту.....	16
1.3 Особливості автомобільної терміносистеми.....	25
Висновки до розділу 1.....	33
<b>РОЗДІЛ ІІ. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ</b>	
<b>АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ</b>	
2.1 Основні методи перекладу автомобільної лексики.....	34
2.2 Проблеми перекладу англomовної автомобільної термінології	
українською мовою.....	53
Висновки до розділу 2.....	62
<b>ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....</b>	<b>63</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>	<b>67</b>
<b>ДОДАТОК А.....</b>	<b>72</b>
<b>ДОДАТОК Б.....</b>	<b>84</b>
<b>ДОДАТОК В.....</b>	<b>99</b>
<b>SUMMARY.....</b>	<b>103</b>

## РЕФЕРАТ

МР: 104 с., 51 джерело.

Об'єктом дослідження є лексико-граматичні особливості творення лексичних одиниць, скорочень та аббревіатур в англомовних текстах автомобільної галузі.

Мета цієї роботи полягає у дослідженні термінів, словосполучень та скорочень в англомовних текстах автомобільної галузі та аналізі особливостей їх перекладу.

Специфіка досліджуваного об'єкта і мета роботи зумовили використання таких методів дослідження: компаративний аналіз, морфолого-синтаксичний аналіз, лінгвостилістичний аналіз, метод порівняльного аналізу, елементи індуктивного і дедуктивного методів.

У першому розділі роботи розкрито поняття терміну, як одиниці терміносистеми. Виокремлено їх структурно-семантичні особливості. Розгорнуто питання фахової мови. Розглянуто специфіку перекладу науково-технічного тексту та особливості автомобільної терміносистеми.

У другому розділі розкрито особливості перекладу технічного тексту на автомобільну тематику. Розглянуто способи та методи перекладу автомобільної лексики. Окреслено проблеми перекладу англомовної автомобільної термінології українською мовою.

У результаті проведеного дослідження та аналізу, були виокремлені поняття терміну, терміносистеми, фахової мови, опрацьовано види і способи перекладу та термінів і текстів у автомобільній галузі.

**ТЕРМІН, ТЕРМІНОСИСТЕМА, ФАХОВА МОВА, ГАЛУЗЕВИЙ ПЕРЕКЛАД, ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ.**

## ВСТУП

У сучасному житті розвиток технологій набуває все більших обертів. Важко уявити життя без засобів, пристроїв та механізмів, які можуть полегшити буденність. Саме тому щодня виробляється все більше транспортних засобів. Сьогодні велика кількість людей вже не уявляє своє життя без машин, які помітно економлять наш час.

Звичайно, що ще десятки років тому машини не користувалися такою популярністю і були малодоступними. Однак, з кожним роком все більше людей розуміють користь цих транспортних засобів і, відповідно, кількість водіїв зростає.

Громадський транспорт починає втрачати свою популярність, адже машини стаються все бажанішими на сьогоднішній день. Такі зміни відбуваються в усіх куточках світу. З появою таких видів транспорту виникає проблема у вивченні особливостей тієї чи іншої машини, які продаються у різних куточках планети. Тому, відповідно, з'являється нова, у більшості випадків – іноземна, лексика.

Таким чином, виникла необхідність у тлумаченні та роз'ясненні таких нововведень. З'явилася потреба у словниках з перекладом технічних термінів. Такі видання полегшили сприйняття нової лексики та специфічних текстів, але все одно залишається ще багато лінгвістичних аспектів, які потребують дослідження. Адже прогрес не стоїть на місці і виникають нові поняття, процеси, явища і терміни. Тож є потреба у постійному перекладі такої термінології, адже при передачі тексту з іншої мови завжди виникають труднощі.

**Актуальність дослідження** пояснюється потребою в аналізі та розборі термінів, слів, словосполучень та скорочень, адже це невід'ємна частина в автомобільній галузі, яка стрімко і безупинно розвивається разом із процесом поширення транспортних засобів.

**Об'єктом дослідження** є лексико-граматичні особливості творення лексичних одиниць, скорочень та абревіатур в англомовних текстах автомобільної галузі.

**Предметом дослідження** є способи та особливості перекладу українською мовою слів, словосполучень, абревіатур та скорочень, які використовуються в англомовних текстах автомобільної галузі.

**Мета** нашої роботи полягає у дослідженні термінів, словосполучень та скорочень в англомовних текстах автомобільної галузі та аналізі особливостей їхнього перекладу.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання**:

- 1) визначити поняття «термін» та «термінологія», окреслити їх ознаки, функції, види;
- 2) розглянути ознаки та особливості науково-технічного стилю;
- 3) дослідити особливості автомобільної галузі, способи творення лексичних одиниць та багатокomпонентних термінів;
- 4) проаналізувати способи та методи перекладу термінів, скорочень та абревіатур, які застосовуються при опрацюванні англомовних текстів автомобільної галузі.

**Матеріалом дослідження** слугувала інструкція з експлуатації легкового автомобілю, яка містить в собі велику кількість абревіатур та скорочень, що зустрічаються у текстах автомобільної галузі.

**Теоретичним матеріалом**, що використовувався в процесі аналізу та особливостей перекладу слів, словосполучень, скорочень та абревіатур стали роботи таких мовознавців як Ю.Титова, Т.Капустіна, В.Карабан, Л.Черноватий, В.Виноградов, Е.Волошин, А.Андреева, Л.Гречуха, Н.Нікуліна та інші.

Специфіка досліджуваного об'єкта і мета роботи зумовили використання таких **методів дослідження**: компаративний аналіз, морфолого-синтаксичний аналіз, лінгвостилістичний аналіз, метод порівняльного аналізу, елементи індуктивного і дедуктивного методів.

**Наукова новизна** одержаних результатів роботи полягає у визначенні особливостей перекладу слів, словосполучень, абревіатур та скорочень в англomовних текстах автомобільної галузі, а саме: визначено різні способи та методи перекладу, які використовуються при опрацюванні таких текстів.

**Теоретичне значення** дослідження полягає у тому, що розглянуті у роботі особливості перекладу та утворення словосполучень, абревіатур та скорочень, а також словотворення та асиміляції автомобільної лексики, які можуть слугувати внеском у розвиток перекладознавства. Такі результати також відкривають можливість для подальших лінгвістичних досліджень текстів автомобільної галузі та інших науково-технічних текстів.

**Практична цінність** роботи зумовлена тим, що визначені у роботі основні способи та особливості перекладу слів, словосполучень, абревіатур та скорочень можуть сприяти ефективнішому вирішенню перекладацьких завдань, що можуть виникнути в процесі перекладу текстів автомобільної галузі. Також, було визначено загальні рекомендації, які можна застосовувати при перекладі слів, словосполучень, абревіатур та скорочень задля підвищення рівня еквівалентності у науково-технічних текстах.

**Апробація результатів дослідження.** Наукове дослідження було апробоване шляхом участі у різноманітних круглих столах, конференції, які передували написанню кваліфікаційної роботи. Зокрема під час IV Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Сучасний англomовний науковий дискурс» (27-28 лютого 2020, Полтава) (тема - «Перекладацькі трансформації у творі Едгара Аллана По «Падіння дому Ашерів») було окреслено поняття перекладацьких трансформацій, розглянуті його види та способи впровадження. Перекладацькі трансформації у творі Едгара Аллана По «Падіння дому Ашерів» (“The Fall of the House of Usher”). Сучасний англomовний науковий дискурс : зб. наук. пр. студентів, магістрантів та аспірантів. Полтава : Астроя, 2020. Вип. 4. С. 192-194. Згодом було опубліковано у фаховому виданні статтю: Кушнірова Т.В., Чубукова А.О. Особливості перекладу пісенного доробку англійського гурту «The Beatles».

Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. – 2022. – № 53, т. 2. – С. 132-135. (Фахова, категорія «Б», Index Copernicus).  
Доповідь «Особливості перекладу абревіатур автомобільної галузі» було оприлюднено на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми іноземної філології та перекладознавства» (9-10.11.2023р., Полтава).

**Структура дипломної роботи.** Робота складається зі вступу, двох розділів і двох висновків до кожного розділу, загальних розділів та списку використаних джерел.

У вступі визначено загальнотеоретичну мету, предмет аналізу в роботі та її завдання, виділено об'єкт і методи дослідження, обґрунтовано актуальність теми роботи та апробація дослідження, надано матеріал дослідження, короткий огляд наукової новизни та практичного призначення даного дослідження.

Перший розділ стосується теоретико-методологічних засад дослідження поняття «термінології» і науково-технічні тексти, специфіка їх перекладу, а також особливості автомобільної термінології.

Другий розділ передбачає практичний аналіз матеріалу, а саме способи та методи перекладу автомобільної лексики та проблеми перекладу англійської автомобільної термінології українською мовою.

Загальний обсяг роботи - 104 сторінки, бібліографія містить 51 джерело використаної літератури.

## РОЗДІЛ І. ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТЬ «ТЕРМІН», «ТЕРМІНОЛОГІЇ», «НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ТЕКСТ» У СУЧАСНІЙ ФІЛОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

### 1.1 Ознаки понять «термін», «термінологія», науково-технічний текст»

Термін – це слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя тощо. У перекладі з латинської мови (*terminus*) означає «кінець», «кордон», «межа». У середньовіччі з'явилося значення «визначення», «позначення». У старофранцузькій мові знаходять навіть варіант *terme* – «слово». В Україні це значення поширюється вже у XVIII ст. [6, ст. 12].

Значення «термінологія» тримає початок від «терміну» і означає сукупність термінів, що висловлюють специфічні поняття з певної галузі науки. У загальних рисах суть терміна сформулював В.В. Виноградов: «якщо слово стає засобом логічного означення, тоді воно науковий термін». [8, ст. 53] На думку вчених, слово «термін» уперше з'явилося у Німеччині 1876. Термін є об'єктом дослідження самостійної лінгвістичної науки – термінознавства [48, ст. 682].

Становлення української наукової термінології почалося із другої половини XIX ст. і пов'язане із такими іменами як М.Драгоманов, В.Левицький, І.Верхратський, І.Гавришкевич, О.Рогович та ін., а також пов'язані із науковими товариствами: імені Т.Г.Шевченка (у Львові), «Просвіта» (у Києві), імені Г.Ф.Квітки-Основ'яненка (у Харкові) та різних термінологічних комісій, завданням яких було збирання та упорядкування народних термінів з різних галузей знань [3, ст. 207]. Англomовну термінологію досліджують такі вчені, як Р.К.Абрахам, М.Гасрі, Г.Флейшер, Б.Г.Унбегаун, Х. Фельбер та Дж.Чедвік.

Виділяючи сектор термінології слід відмітити, що термінологія – це чітко окреслений словниковий контекст, межі якого обумовлені певною соціальною організацією дійсності. Незважаючи на те, що будь-які терміни наукової термінології чітко протиставлені загальним словам, варто остерігатися проникненню побутових слів в термінологію.

Хоч термінологія це чітко окреслений словниковий контекст, але вона постійно перебуває у взаємовідносинах з мовою у повсякденному житті. Будь-яке слово, яке використовується у побуті, може стати терміном завдяки включення його до спеціалізованого словника за умови, що буде точно відповідати певним соціально-організованим явищам. Або ж навпаки, певні терміни можуть зазнати процесу детермінологізації, тобто засвоєння загальнолітературною мовою спеціальних одиниць.

Термінознавство – це наука, яка вивчає спеціальну, фахову лексику з точки зору її типології, походження, форми, змісту та функціонування, а також використання, впорядкування та творення [31, ст. 11]. Зародження термінознавства пов'язане з іменем австрійського вченого Огейна Вюстера Нубасова, який почав видавати свої перші роботи на початку ХХ ст. Розрізняють такі основні напрямки термінознавства:

- Теоретичне термінознавство – основане на дослідженні закономірності розвитку та функціонування спеціальної лексики.
- Прикладне термінознавство працює на розроблення практичних принципів, а також дає рекомендації з приводу утворення нових термінів. Спрямоване на відсторонення недоліків у термінах і терміносистемах. Окрім цього прикладне термінознавство займається редагуванням, впорядкуванням, перекладом і використанням термінів.
- Загальне термінознавство спрямоване на вивчення властивостей, проблем та процесів, які об'єднані із спеціальною лексикою.
- Галузеве термінознавство вивчає спеціальну\фахову лексику окремих галузей, а також спеціальну лексику конкретних мов.

- Типологічне термінознавство займається порівняльним дослідженням особливостей окремих термінологій задля встановлення таких характеристик як загальних так і індивідуальних.
- Щоб встановити загальні характеристики спеціальної лексики в різних мовах, слід звернутися до порівняльного термінознавства.
- Роз'ясненням про семантичні проблеми спеціальних лексем, переміни значення, зіткнення з явищами полісемія, омонімія, синонімія, антонімія займається семасіологічне термінознавство.
- Ономасіологічне термінознавство пов'язане з вивченням структурних форм спеціальних лексем, процесом номінації спеціальних понять.
- Дослідженням історії термінології, щоб окреслити напрямки та представити рекомендації щодо чергового термінологічного планування займається історичне термінознавство.
- Функціональне термінознавство працює над роз'ясненням сучасних призначень і функцій термінів в різних сферах, а також в ситуаціях професійного спілкування і під час підготовки спеціалістів в різних галузях. Окрім цього функціональне термінознавство займається дослідженням властивостей термінів в мовленні та в комп'ютерних системах.

Тож термінологія — це дисципліна, яка систематично вивчає тему позначення понять, що стосуються однієї чи кількох предметних галузей чи сфер людської діяльності. Це робиться шляхом дослідження та аналізу термінів у контексті з метою документування та сприяння послідовному використанню. Термінологія може бути обмежена однією чи декількома мовами (наприклад, «багатомовна термінологія» та «двомовна термінологія») або може мати міждисциплінарну спрямованість на використання термінів у різних галузях.

Чітку тенденцію розмежування терміна від інших мовних одиниць і до виокремлення особливих замкнених систем, в яких функціонують терміни,

відображається у співвідношенні понять «термінологія» та «терміносистема». Під терміносистемою розуміють набір термінів, який підданий науковому опрацюванню, упорядкуванню шляхом уніфікації, а також стандартизації [7, с. 43]. Д'яков А. С. та Кияк Т. Р. уточнюють поняття терміносистеми. Термін є невід'ємним елементом системи, якщо під системою розуміти сукупність елементів цілого, між якими існує обов'язковий зв'язок [9, с. 11].

Досить важливим у дослідженні цієї теми є поняття фахової мови. Поняття «фахової мови» було окреслене німецьким мовознавцем Лотарем Гофрманом [43], отже це сукупність всіх мовних засобів, які використовуються в спеціально визначеній комунікативній сфері задля досягнення розуміння між всіма фахівцями певної галузі. Зазначають, що термін фахова мова застосовується в лінгвістичних наукових роботах, щоб визначити всі форми вербальної і невербальної фахової комунікації в межах науково-технічної галузі.

І. Павлюк [20] стверджує, що фахова мова представляє собою спеціальний варіант загальної мови, що використовується в конкретній галузі людської діяльності з метою спілкування між фахівцями цієї сфери та володіє чітко визначеною термінологією. Згідно з ДСТУ ISO-1087-1 «Частина 1. Теорія та використання», фахову мову визнають як «підсистему мови, в якій використовують термінологію та інші мовні засоби, призначені для запобігання неоднозначності спілкування у конкретній предметній галузі [24]».

Сучасні фахові мови виростили з народної лексики, розвиваючи знання про навколишнє середовище та суспільні потреби. Швидкий розвиток науки, техніки та нових технологій призводить до виникнення та розвитку різних галузей, що вимагає точного визначення понять у певних аспектах. Фахова мова використовується для передачі знань і для професійного спілкування. Раніше термін "фахова мова" обмежувався лексичним рівнем, але зараз він включає фаховий текст. Кожна галузь має свої характерні особливості у фаховій мові, включаючи лексичні та синтаксичні особливості та текстові структури. Однак всі фахові мови мають загальні риси, такі як використання

розвиненої національної мови, специфічний набір термінів, використання мовних засобів загальної мови в спеціальному контексті, писемна та усна форма, міжрегіональний характер і близький зв'язок з конкретною галуззю діяльності [5].

Фахова мова в автомобільній галузі, визначаючи сучасний літературний стиль, використовується переважно для специфічного професійного спілкування. Її основні характеристики включають в себе використання термінології та професіоналізмів, а також особливості у словотворі та синтаксисі. Основним інструментом фахової мови є фаховий текст, який відрізняється за своєю спрямованістю, прийнятністю, інформативністю, залежністю від контексту та внутрішніми зв'язками з іншими текстами.

Так, фахова мова сучасної автомобільної термінології містить:

а) власне автомобільну термінологію: гальмо – brake, сажовий фільтр – particle filter, домкрат із вбудованою ручкою – jack with integrated crank, денні ходові вогні – daytime running lights, фари дальнього світла – main beam headlamps, буксирування – towing, механічна 5-ступінчаста коробка передач – 5-speed manual gearbox, автоматична коробка передач – automatic gearbox, причіп – trailer, подушка безпеки – airbag, антиблокувальна система гальм – Anti-lock braking system (ABS), склоочисник – screen-wiper, свічка запалювання – sparking-plug, знак аварійної зупинки – warning triangle, холості оберти – idle, педаль акселератора – accelerator pedal, капот – bonnet, одометр – distance recorder, гальмівні колодки – brake pads, стоянкове гальмо – parking brake.

б) міжгалузеві терміни – терміни, що використовуються у кількох близьких або віддалених галузях науково-технічної діяльності людини[15]:

– комп'ютерні: екран дисплея – display screen, кнопки керування – control buttons, меню налаштувань – settings menus, програми – applications, порт USB – port USB, накопичувач – memory stick, циферблат – dial, головне меню – main menu, сенсорний екран – touch screen, налаштування дати й часу – date and time adjustment, синхронізація – synchronisation, яскравість дисплея – brightness, налаштування системи – system configuration, навігація – navigation;

– фізичні: тиск – pressure, середня швидкість – average speed, тахометр – rev counter, кут нахилу – angle, боковий вітер – side wind, рідина – liquid, двигун – engine, запобіжник – fuse, суміш – compound, метилові ефіри жирних кислот – Fatty Acid Methyl Ester, заглушка – blanking plug, рівень охолоджувальної рідини – coolant level, олива – oil;

– радіотехнічні: сигнал – alert, з'єднувач синхронізації; пульт дистанційного керування – remote control, роз'єм – socket, акумулятор – battery, голосові команди – voice commands, зв'язок – connectivity, частотний діапазон – waveband, цифрове звукове радіоповідомлення – terrestrial digital radio, радіостанція – radiostation;

в) пласт загальноживаної лексики: сервіс – service, особисті налаштування – personalisation-configuration, сигналізація – alarm, несправність – malfunction, регулювання – settings, кріплення – locking, встановлення – refitting, знімання – removing, фільтр – filter, індикатор – indicator, обирати – select, сидіння – seat, встановлення – installation, запобігання – prevention, ділянка – area, розподіл вантажу – distribution of loads, положення – position, аварійне вимкнення – emergency switch-off, блокування – locking.

г) терміноїди – спеціальні слова, що називають так звані натуральні поняття, тобто ті, що недостатньо сформовані, їх неоднозначно розуміють, і вони не мають чітких меж і дефініцій[22]:

– професіоналізми – це напівофіційні стилістично марковані мовні одиниці (слова або словосполучення), уживані у професійному мовленні вузьким колом фахівців на позначення відомого поняття: задній хід – reverse gear, програми «Спорт» і «Сніг» - sport and snow programmes, система «Зупинка і пуск» - Stop & Start, режим «Пуск» - START mode, обмежувач швидкості – speed limiter;

– номени – позначають «серійні марки машин, приладів, підприємств, організацій, конструкцій, марки матеріалів та виробів»: Toyota, КрАЗ, Богдан, Електротранс, Hyundai, Volkswagen [16].

Основними ознаками терміну є: системність, наявність дефініції (значення), прагнення до однозначності в межах одного термінологічного поля, тобто певної галузі, стилістична нейтральність, точність семантики, висока інформативність. Ці ознаки реалізуються лише в межах терміносистем, за їх межами термін втрачає свої дефінітивні та системні характеристики – детермінологізується, тобто переходить у загальноживану лексику [11, ст. 118].

Існують такі функції термінів:

- Репрезентативна, або ж номінативна функція полягає у номінації (надання назви) певних понять, предметів, явищ тощо. Специфіка реалізації цієї функції у терміна є в тому, що він позначає спеціальне поняття певної спеціальної сфери людської діяльності: науки, техніки, виробництві.
- Сигніфікативна чи семасіологічна функція – здатність виражати відмінні риси, змістове поняття про певний клас предметів. Тобто, лише термін може брати участь у формуванні дефініцій та замінювати собою дефініцію та навпаки.
- Комунікативна функція базується на передачі між суб'єктами певної змістової інформації за допомогою слів із встановленням зворотного зв'язку. У комунікативній функції виділяють низки підфункцій чи вторинних функцій:
  1. інформативна підфункція – використання мови для об'єктивного повідомлення про подію, факт тощо;
  2. емотивна (емоційно-експресивна) підфункція – використання мови для висловлення власного (суб'єктивного) відношення до змісту повідомлення чи до співрозмовника;
  3. прагматична підфункція (вплив) – використання мови для інтелектуального, емоційного чи вольового впливу на адресата мовлення;

4. фактична або контактовстановлююча підфункція – використання мови задля встановлення психологічного контакту співрозмовників [28, ст. 318].

- Класифікаційна чи систематизуюча функція. Сенс цієї функції полягає у тому, що людина в процесі наукового пізнання навколишнього середовища класифікує ті чи ті предмети та явища, згруповуючи їх за певним спільним ознаками. Ця функція найбільше притаманна термінам, адже термін є невід’ємним елементом певної системи та займає в ній своє чітке місце. З іншого боку, й будь-яка терміносистема утворюється шляхом впорядкування термінології [13, ст. 262].

Тож на основі вищесказаного, можна зробити висновок, що термінам притаманні всі функції, що їх виконують лексичні одиниці загальнонавчаної мови. Термін називає предмет певної сфери діяльності, а також його поняття, також фіксує, передає та зберігає інформацію про нього.

Види термінів за сферою функціонування:

- Загальнонаукові терміни – це терміни, що поширені в усіх сучасних галузях наукових знань, як-от: напруга, потенціал, концепція, аналіз, теорія та ін.
- Міжгалузеві терміни – це поняття суміжних наукових і науково-прикладних дисциплін. Це такі поняття, які відомі з тим самим значенням у багатьох суміжних галузях, наприклад: атом, формула, валентність, резонанс – у фізиці й хімії, стиль, жанр – у літературі, музиці, мовознавстві, архітектурі тощо. Такі терміни можуть функціонувати в різних галузевих терміносистемах, практично не змінюючи при цьому свого значення. Лише в складі термінологічних словосполучень вони можуть звужувати і конкретизувати своє значення [2, ст. 349].
- Вузькоспеціальні терміни – це слова чи словосполучення, які позначають поняття, що відображають специфіку конкретної галузі. Для цих термінів характерна семантична конкретність, однозначність: ін’єкція, дебет, сальдо, трансформація, гемотрансфузія та ін [30, ст. 114].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити такі висновки. Поняття «термін» можна розглядати як елемент терміносистеми. Існують основні напрямки термінознавства, такі як: теоретичне, прикладне, загальне, галузеве, типологічне, порівняльне, семасіологічне, ономасіологічне, історичне та функціональне. Всі ці напрямки термінознавства спрямовані на вивчення спеціальної, галузевої лексики та все що з нею пов'язане. Поняття «фахової мови» можна також розглядати у автомобільній галузі, адже в ній чітко окреслені такі терміни, які відносяться до власне автомобільної термінології, міжгалузевих термінів, до загальноповсякденної лексики. Також можна виокремити такі поняття як терміноїди, а саме професіоналізм та номени, які спостерігаються в данній сфері. Термін можна охарактеризувати за такими ознаками: лаконічність, стислість, конкретність, нейтральність, системність та наявність одного чіткого значення. Термін виконує наступні функції: репрезентативну, сигніфікативну, комунікативну, а також систематизуючу функції. Також розрізняють такі види термінів: загальнонаукові, міжгалузеві та вузькоспеціальні.

## **1.2 Специфіка перекладу науково-технічного тексту**

Переклад є важливим допоміжним інструментом для забезпечення того, щоб мова виконувала свою комунікативну функцію. Він також відіграє значну роль в обміні думками між різними людьми та служить справі поширення знань і культури. У світі постійно зростає потреба в спілкуванні в різних сферах людської діяльності, таких як наука, культура, торгівля. У зв'язку з розвитком науково-технічного співробітництва, торгівлі із іноземними країнами та збільшенням обсягів обміну інформацією, особливого значення набуває вміння перекладати науково-технічну літературу.

Основним завданням перекладача у технічній галузі є логічно виважене, надійне передавання інформації з урахуванням усієї специфіки термінології та стилю документа. Технічний текст не може бути вільним парафразом, навіть із

збереженням змісту перекладеного документа. У ньому не повинно бути емоційних висловлювань і суб'єктивних оцінок [37].

Основні особливості перекладу науково-технічних текстів, перш за все, виявляються в обов'язковому знанні перекладачем усіх термінів, що відносяться до конкретної технічної галузі перекладу, він повинен розуміти не тільки значення перекладених слів, а й враховувати врахувати всі нюанси їх застосування. Науково-технічну лексику можна поділити на термінологічну та нетермінологічну, яка включає загальнонаукову, загальнотехнічну та загальноповсякденну лексику. Цей поділ і класифікація є певною мірою умовними через рухливість словникового складу, процес його постійного поповнення новими одиницями, а також багатозначність слів, що дає їм змогу функціонувати в різних шарах лексичного наповнення мови. Тому перекладач має бути висококваліфікованим різнобічним спеціалістом, який добре володіє не лише лінгвістикою, але й технічними дисциплінами.

Складність науково-технічного перекладу полягає у тому, що він повинен бути максимально точним, у порівнянні з перекладом художніх творів, де метою перекладача є створення версії твору. Варто зазначити, що при якісному технічному перекладі має бути витриманий стиль оригінального документа. Як правило, всі документи науково-технічного характеру мають такі основні ознаки, як: чіткість і лаконічність викладу, суворе дотримання технічної термінології, чітка логічна послідовність інформації, однозначність і конкретність у тлумаченні фактів. Усі вимоги до оригінального тексту автоматично переносяться в перекладений документ. У процесі науково-технічного перекладу пріоритетними для фахівця є точність і зрозумілість тексту, адже навіть незначна помилка може викликати непорозуміння. До найтипівіших ознак науково-технічної літератури Ю. Титова та Т. Капустіна зараховують насиченість тексту термінами та термінологічними сполуками, а також наявність службових та вставних слів, скорочень, лексичних новоутворень та реалій [21, с. 256].

Також часто виникають проблеми під час перекладу термінологічних одиниць, адже важливо правильно їх розкрити та передати засобами української мови іншомовних реалій. У науковій літературі зустрічаються тексти, орієнтовані не лише на носіїв певної мови, а й на представників певної професійної групи. Щоб адекватно перекласти будь-який фаховий текст, перекладач повинен мати повне розуміння тексту. Дослівний переклад термінів, без проникнення в їх суть, без розуміння явищ, процесів і механізмів, про які йдеться в оригінальному тексті, може призвести до великих помилок у процесі перекладу. Таким чином, основною умовою подолання труднощів перекладу термінологічних одиниць є детальний аналіз описуваного явища та його передача термінами, що усталені в науковій термінології. Також при перекладі зображень, включаючи графіки та діаграми, варто їх відформатувати для цільової аудиторії.

Досить важливим показником з приводу особливостей науково-технічних перекладів можна відзначити, що понад 70% усіх текстів статей, описів обладнання, технологій тощо наводяться англійською мовою. Другою за значимістю мовою, як правило, є німецька, але вона займає не більше 15% [45, ст. 721].

Особливістю технічних і наукових текстів є використання скорочень термінологічного характеру. У деяких типах науково-технічних текстів скорочені лексичні одиниці іноді становлять 50 відсотків усіх слів і 15 відсотків лексики. Складність розуміння та перекладу скорочених одиниць у спеціалізованих текстах певної галузі ілюструє, наприклад, той факт, що тільки половина всіх аббревіатур і акронімів, які вживаються фахівцями однієї спеціальності, правильно розуміються фахівцями з іншої галузі (наприклад, ABS – Anti-Lock braking system – антиблокувальна система гальм, EBFD - electronic brake force distribution – електронна система розподілу гальмівного зусилля, DSC - dynamic stability control – система динамічної стабілізації, EBA – emergency braking assistance – система допомоги при екстремному гальмуванні, ASR – Anti-slip regulation – антибуксувальна система, SCR –

selective catalytic reduction - селективний каталітичний нейтралізатор). Адекватний переклад термінологічних скорочень вимагає спеціальних знань і уваги. Використання тільки спеціалізованих словників термінів не може повною мірою задовольнити зростаючі потреби фахівців різних галузей.

Переклад технічного тексту наближений до перекладу тексту наукового, однак і тут є певна відмінність. Технічна термінологія не становить такої чіткої системи, як наукова термінологія. У технічному перекладі не так багато уваги приділяється виразності мови, щоб досягнути адекватного і еквівалентного перекладу текстів технічної тематики, варто дотримуватися деяких вимог та критерій [36, ст. 18]. Перш за все, як технічний текст, так і науковий, мають бути чітко зрозумілими. Найважливішим правилом перекладу науково-технічної літератури є правильне розуміння та відповідне відтворення в перекладі термінів, які присутні у тексті оригіналу.

По-перше, всі науково-технічні тексти, які написані англійською мовою, містять одиниці вимірювання та інші аналогічні параметри, які відповідають західним стандартам. Наприклад, вимірюють тиск в PSI (фунт на квадратний дюйм), а в Європі широко використовуються атмосфери і бари. У цьому випадку при роботі з текстом необхідно перевести ці значення в більш зрозумілий український формат. Таким же прикладом можуть служити mph (милі на годину), які слід замінити на метри на годину. Зазвичай, якщо ці особливості не будуть взяті до уваги при перекладі, то можна зробити висновок, що перекладом займався недосвідчений перекладач.

Під час перекладу науково-технічних текстів варто дотримуватися трьох етапів: сприймання, розуміння та відтворення рідною або іноземною мовою. Перед перекладачем з'являється певний комплекс завдань, який слід вирішити задля отримання якісного перекладу. Звичайно, необхідно відзначити рівень технічних знань. Справа в тому, що для здійснення чітких та адекватних перекладів технічної тематики необхідно бути або хорошим вузьким фахівцем в тій чи тій галузі, або мати широкий спектр науково-технічних знань в різних

сферах. Однак, навіть при широкому діапазоні поглядів, все одно є дуже специфічне поле тем, перекладати які буде набагато важче [44, ст. 36].

Багато труднощів виникає з перекладом нових технічних слів, які ще не прижилися в нашій країні. У цьому випадку фахівець має знайти та підібрати різноманітні відповідні тематичні українські слова, які повністю відповідають першоджерелу.

Ще однією особливістю перекладу науково-технічних текстів є те, що у світі майже щодня з'являються нові технології, інструменти, продукти, терміни, концепції та тлумачення. Для того, щоб зберегти навички, необхідно, хоча б поверхнево, бути в темі нових наукових відкриттів і розробок в рамках теми перекладу, в якій працює перекладач. Наприклад, щоб підтримувати знання з певної теми в хорошій формі, варто вивчати численні зарубіжні видання на досить різну тематику, що дозволяє не тільки зберегти знання, але і примножити їх з часом.

Головним методом перекладу термінів є використання лексичних еквівалентів. Еквівалент в даному випадку - це стала відповідність слів, які точно відображають значення іноземного терміну. Коли іноземний термін не має прямого еквіваленту, у перекладі використовують описовий спосіб. Це означає, що зміст терміну роз'яснюється словами в рідній мові. Цей підхід застосовується для забезпечення відповідності стилістичним нормам української мови (наприклад, «foglamp selection ring» перекладається як «кільцевий перемикач протитуманних фар», а не «протитуманна фара підбирає кільце»; «coolant» - «охолоджуюча рідина», але не «теплоносій»; «assembly» - «двигун, що знаходиться в комплектному стані», але не «асамблея»; «low beam» - «ближнє світло фар», а не «низький промінь»).

У таких випадках може бути необхідно надати додаткові пояснення до термінів, що призводить до додавання нових частин речення. У перекладі технічних текстів це може вимагати використання трансформації додавання, що обумовлено нормами та необхідністю пояснень (наприклад, 1.«Before topping up the oil or changing the oil, check that the oil is the correct grade for your engine

and conforms to the manufacturer's recommendations», перекладається «Перш ніж долити або замінити оливу у двигуні, переконайтеся, що вона відповідає особливостям вашого двигуна і вимогам виробника автомобіля»; 2. «Opening the filler cap may create a noise caused by an inrush of air» - перекладається українською як «Під час відкривання кришки горловини бака може чути шум всмоктуваного в бак повітря»).

Існує велика група слів і термінів, які є «фальшивими друзями перекладача» (наприклад, operation – використання, reduction – зниження, specification – характеристика, battery – акумулятор, plate – знак, unclip – відкрити, manufacture – виробництво), транслітераційний переклад яких призводить до спотворення змісту тексту перекладу.

Мова науково-технічної літератури відрізняється від розмовної мови або мови художньої літератури певними лексичними, граматичними та стилістичними особливостями. Якщо лексичні відмінності помітні навіть для нефахівця (а це передусім значна наявність спеціальної лексики, термінів), то у граматичному плані вони значно менш виразні, однак не менш різноманітні. Необхідно підкреслити, що тут йдеться не про інвентарні відмінності, тобто відмінності у складі синтаксичних конструкцій або морфологічних форм (що майже відсутні між текстами різних письмових стилів), а про відмінності у функціонуванні граматичних елементів. Однією із найпомітніших граматичних особливостей науково-технічних текстів є велика кількість різного роду поширених складних (у першу чергу – складнопідрядних) речень, що вживаються для передачі типових для наукового викладу логічних відношень між об'єктами, діями, подіями та фактами [4, ст. 43].

Загальні властивості науково-технічного тексту не можуть не відобразитися на синтаксичній структурі висловлювання. Для таких матеріалів особливо характерні визначення понять і опис реальних об'єктів із зазначенням їх властивостей. Прихованими визначеннями є також численні атрибутивні групи, які масово використовуються в науково-технічних матеріалах. Зрештою, називати пристрій з *mechanically timed relay* (механічно встановлене реле) як

реле, що встановлене механічно. Такі визначення дають змогу вказати на найрізноманітніші ознаки предмета чи явища: a medium-powered computer - комп'ютер середньої потужності, silicon rectifiers – кремнієвий діод. Кількість визначень у таких поєднаннях може бути дуже значною.

Науково-технічні матеріали англійської мови характеризуються переважанням простих речень, які в середньому складають близько половини від загальної кількості речень у тексті. Водночас кількість складнопідрядних речень порівняно невелика [38, ст. 91]. Це явище є незвичайним для відповідного стилю в українській мові, де складні речення вживаються дуже широко. У зв'язку з цим в англо-українських технічних перекладах часто використовується поєднання речень, у результаті чого одному складному реченню в українському перекладі відповідають два або більше простих речень англійського оригіналу.

Англійська та українська мови належать до різних структурних типів, що спричиняє певні труднощі у здійсненні перекладу галузевих текстів. Англійська мова – це аналітична мова, а українська – це флективна мова. Аналітичні мови характеризуються тенденцією до окремого (аналітичного) вираження лексичних і граматичних значень (лексичне значення виражене повнозначними словами, а граматичне — службовими словами, порядком слів, інтонацією). В той час як флективні мови — це мови, в яких у вираженні граматичних значень провідну роль відіграє флексія (закінчення) [14, ст. 326].

Значні граматичні відмінності англійської та української мов зумовлені особливостями граматичної будови. Ці відмінності найбільше виражені у:

- Характерне для англійської мови вживання форм пасивного стану, неособові форми дієслів, дієприкметникові звороти, специфічні синтаксичні конструкції, особові займенники першої особи однини та одночленні інфінітивні й номінативні речення.
- Для української мови характерна відсутність артиклів, герундія, складних підметових та додаткових інфінітивних конструкцій, але велика різниця у наявності відмінків, закінчень тощо.

Тобто найбільші труднощі виникають через належність української та англійської до різних типів мов. У англійській мові відсутній показник зв'язку між словами, в той час як у синтетичних мовах, тобто в українській, вираження граматичних значень повторюється у різних членах речення. Після запуску двигуна ці контрольні лампи мають згаснути, англ. *When the engine is started, these same warning lights should go off.* В українському реченні множина виражена синтетично п'ять разів за допомогою закінчень, а в англійському реченні один раз аналітично завдяки вказівному займеннику – *these* і один раз синтетично – *lights* [39, ст. 12].

Переклад науково-технічних текстів передбачає синергію лінгвістики, тобто взаємодію науки та техніки. Проблеми перекладу науково-технічної літератури досліджували В. Карабан [11], Л. Черноватий [33] та інші. До лексичних труднощів під час науково-технічного перекладу відносять багатозначність слів/термінів, підбір адекватного та еквівалентного відповідника або ж його чіткий переклад. Варто приділити увагу особливостям вживання загальнонародних слів у науково-технічних текстах, правильному застосуванню того чи того способу перекладу лексики, перекладу термінів-неологізмів, аббревіатур, різним власним іменам тощо.

Оскільки терміни – це специфічні лексичні одиниці мови, тому вони мають такі характерні особливості як: однозначність, точність, об'єктивність, вмотивованість та системність. У більшості випадків термін складається з двох або більше слів, які створюють одне слово або існують як самостійні та стійкі словосполучення: *engine oil pressure* – тиск моторної оливи, *dynamic stability control* – система динамічної стабілізації, *sidelamps* – габаритні вогні, *operating fault* – несправність у роботі, *parking sensors* – датчики паркування, *under-inflation* – зниження тиску, *misfuel prevention* – клапан захисту від неправильного пального, *fuel cut-off* – відсікання подачі пального, *fusebox* – блок запобіжників, *priming pump* – насос для прокачування паливної системи, *engine oil dipstick* – щуп перевірки рівня оливи у двигуні, *engine oil filler cap* – кришка заливної горловини для моторної оливи, *brake fluid reservoir* – бачок

гальмівної рідини, towing eye – буксирне кільце, wheel wrench – балонний ключ, quick-release clamp – швидкозамінна клема, towing bar – тягово-зчіпний пристрій, young drivers – недостатній водійський стаж. Тому необхідно чітко розуміти тему тексту, щоб перекладати такі слова в потрібному контексті.

У фаховому тексті терміни з'являються досить часто та відіграють в ньому важливу змістову роль. Терміни мають властивість бути багатозначними у галузі техніки та науки (напр.: «car» – технічна галузь «автомобіль», «вагонетка», математична «носій», автоматизоване обладнання «ковш», «візок», поетична «екіпаж»; слово «socket» у галузі інформаційних технологій «панель», у електричній сфері «роз'єм», анатомія «ямочка», «впадина», військова галузь «патрон», нафта і газ «місце посадки башмака обсадної колони в свердловині»; слово «hook» в автомобільній тематиці «гачок», у сфері інформаційних технологій «додатковий блок, мікропроцесор», морська галузь «якір», у темі спорту – це «короткий боковий удар», у економічній сфері «спосіб залучення клієнта»). Умовою коректного перекладу, тобто вибору доцільного і влучного слова з числа тих, що слугують передачею терміну вихідного тексту у різних його значеннях, є правильне розуміння тексту, контексту та знання явищ дійсності та їх назв [34, ст. 95].

При перекладі наукового та науково-технічного тексту у переважній більшості випадків використовуються існуючі терміни, які є закріпленими у відповідній галузі наукової літератури. У випадку перекладу нових явищ, понять та термінів в науці, які раніше не були зафіксованими в лексикографічних виданнях, перекладач може користуватись своєю філологічною освіченістю, знанням кореневих зв'язків слова, а також аналізом можливих значень терміну в данному контексті. Проте ці знання не завжди можуть допомогти та замінити реальні знання тих явищ чи понять, про які йдеться у вихідному тексті. Отже, незалежно від того, з якої мови робиться переклад, принципи наукового стилю у мові перекладу є вирішальними при виборі варіантів для передачі окремих слів і, у тому числі, термінів. А також важливий критерій точності перекладу – це тотожність інформації, що

повідомляється, на різних мовах, а адекватність перекладу – це передавання інформації рівноцінними засобами. Тобто переклад має передавати не тільки те, що виражено в оригіналі, але і як воно виражено в ньому [7, ст. 375].

Отже, завданням перекладача є зробити максимально точне відтворення змісту тексту оригіналу за допомогою правильного вибору відповідників термінів, понять, явищ та інших лексичних одиниць у мові перекладу. При всій стилістичній віддаленості від живої розмовної мови науково-технічний текст включає певну кількість більш-менш нейтральних за кольором фразеологічних сполучень технічного характеру. Задля підвищення точності перекладу варто мати: високий рівень знання мови, обов'язкове знання перекладачем усіх термінів, що стосуються конкретної технічної галузі перекладу, кваліфікація не лише в лінгвістиці, а й у технічні дисципліни, необхідно підтримувати стиль оригінального документа з якісним технічним перекладом, перекладом значень у більш зрозумілий формат, підтримкою знань і навичок у відповідному стані, практикою та вдосконаленням навичок. Науково-технічний переклад сприяє розвитку науки і техніки, збільшує можливість поширенню наукової думки та експорту промислових досягнень. Спеціалізовані тексти – це результат пізнавальної, дослідницької та пошукової діяльності, їх функцією є фіксація інформації, отриманої у процесі наукового дослідження й транспонування її. У таких текстах намагаються уникати емоційно-естетичний складник.

### **1.3 Особливості автомобільної терміносистеми**

Людина живе в постійному контакті зі світом, який щоденно змінюється, і мова виступає ключовим інструментом для упорядкування та структурування найрізноманітніших знань, щоб створити більш зрозуміле мовне відображення світу. В останні десятиліття відбулися значущі трансформації у різних галузях промисловості, включаючи автомобілебудування, одну з провідних сфер машинобудування. Термінологія автомобілебудування виникла задовго до перших автомобілів в Англії та Україні, оскільки розробки у цій сфері тривали

століттями. Терміни, пов'язані з автомобільною технікою, стають все більш поширеними. Таким чином, автомобільна термінологія викликає інтерес не лише у фахівців та автовласників, але і серед лінгвістів.

«Автомобільна терміносистема» - це впорядкована система термінів галузі, яка перебуває у відношеннях ієрархічного підпорядкування загальнонауковій терміносистемі й у відношеннях часткового перетинання з однорядними їй галузевими терміносистемами, що формують фонд спеціально-економічної та науково-технічної терміносистеми [46, ст. 51].

Щоб утворити лексичні одиниці термінології автомобільної тематики найчастіше використовують такі засоби, як афіксація, словоскладання, скорочення (включаючи аббревіатури).

Афіксація – це засіб, який є найпродуктивнішим морфологічним способом термінотворення. При цьому основним афіксальним засобом утворення англійських автомобільних термінів є суфіксація [18, ст. 44]. У великій кількості випадків це віддієслівне термінотворення, яке відбувається за участі таких дериваторів (творення похідних слів від слова-основи): -er (transmitter – передатчик, передавальний пристрій; dealer – торговельний агент; filler – наповнювач; player – програвач); -ing (using – використання, експлуатація; filling – заповнення; adjusting – регулювання, налаштування; fastening – закріплення); -ion (conjunction – об'єднання; consumption – споживання; instruction – інструкція; illumination – освітлення; recirculation – циркуляція у замкненому циклі; ventilation – система вентиляції); -or (exterior – внутрішня частина; sensor – датчик; interior – внутрішній бік; indicator – індикатор, показчик); -ment (infotainment – інформаційна система підтримки водія; compartment – відсік); -ance (assistance – підтримка; compliance – узгодженість, виконання; maintenance – технічне обслуговування); -ness (effectiveness – ефективність; brightness – яскравість) [51, ст. 227].

Менш поширена в англійській автомобільній термінології – префіксація. Функції дериваторів набувають переважно префікси *re-V* (reflect – відображувати; remove – виймати; return – повертати; refit –

перевстановлювати; reset – вмикати наново; reflect – відображати; reassemble – перебирати; refuel – дозаправити; recalibrate – переналаштувати); *anti-N* (antiskid technology – технологія протиковзання; antifreeze – низькозамерзаюча охолоджуюча рідина; anticlockwise – проти годинникової стрілки; anti-theft protection – захист від викрадення; antioxidant fuel additive – насадка для зниження окислення палива); *auto-N* (automotive – з двигуном внутрішнього згоряння; automatic transmission – автоматична коробка передач; autopilot – система автопілоту; autotronics – автоелектроніка; automobile – автомобіль); *inter-N*, (interference – люфт; inter-axle differential – міжосьовий диференціал; intercooler – проміжний охолоджувач; interceptor – конденсаційний горщик; interface – інтерфейс, контактна поверхня); *inter-V* (interfering – створювати перешкоди; interlock – блокувати; interconnect – з'єднувати; integrate – об'єднувати; interchange – замінювати); *trans-N* (transmission – коробка передач; transaxle – трансмісія, коробка передач; transponder – прийомовідповідач; transverse – траверс, балка); *under-N* (underbody – нижня частина кузова; underbonnet – моторний відсік; undercarriage – ходова частина; understeer – недостатня керованість; undertray – піддон); *under-V* (underinflate – недокачати повітря; underride guard – противідкатний упор); *dis-V* (dispose – усувати; disengage – від'єднувати; disconnect – від'єднувати; disarm – нейтралізувати); *dis-N* (dismount – демонтувати; disengagement – відчеплення; discontinuation – припинення); *un-A* (unforeseen – непередбачуваний; unladen – незавантажени; unmodified – незмінний; unloaded – розвантажений); *in-A* (inobservable – нерозрізнений; incorrect – неправильний).

Ще одним продуктивним морфологічним способом творення термінів є словоскладання [30, ст. 39]. В англomовній автомобільній термінології існують такі типи словоскладання: *N+N* (theft-deterrent device – прилад захисту від крадіжки; steering-wheel – кермо; tire-pressure – тиск в шинах; fuel-efficiency – економічність пального), *A+N* (digital-quality – цифрова якість; electric-vehicle – електричний транспорт; heavy-truck – ваговоз; fast-driving – швидке водіння, reliable-brakes – надійні гальма), *Adv+N* (full-size – повнорозмірний, повний

об'єм; quick-acceleration – швидкий розгін; safe-stopping – безпечна зупинка; smooth-driving – плавна їзда), *V+Adv* (built-in – вбудований, влаштований; brake-abruptly – різко гальмувати; reverse-slowly – повільно рухатися назад), *N+P* (bluetooth-enabled – з підтримкою режиму «блютуз»; front of the car – перед автомобіля; rear of the vehicle – задня частина транспортного засобу; bottom of the slope – низ підйому), *A+P* (menu-driven access – доступ в режимі меню; efficient in the city – ефективний в місті), *Num+N* (four-digit – чотиризначний; six-speed transmission – шестиступінчаста трансмісія; two-exhaust pipes – дві вихлопні труби).

Такий спосіб словотворення як скорочення також поширений в даній галузі термінології. Скорочення – це частина слова, що вживається після втрати його окремих елементів. Серед скорочень, які утворені шляхом трансформації слів у технічній галузі, можна виділити: усікання, телескопія, літерні скорочення. Літерні скорочення поділяються на аббревіатури та акроміни.

Усічення – це об'єднання скорочених та повних основ, а також творення простого похідного слова шляхом довільного скорочення твірної одиниці. При аббревіації, як і при складанні похідне утворюється шляхом об'єднання компонентів кількох слів syst. (system – система), sec. (second – секунда), bu. (bushel – бушель (одиниця вимірювання)), eng. (engine – двигун), trans. (transmission – коробка передач), Nav. (navigation – навігація), susp. (suspension – підвіска) [40, ст. 362].

Малопоширений спосіб словотворення – телескопія. Це спосіб творення нових слів на позначення технічних приладів, обладнання, сумішей тощо, шляхом поєднання частин двох повнозначних технічних слів, у результаті чого утворюється слово з новим значенням (tank-dozer – танк-бульдозер), (telecon – телеконференція) [1, с. 64]. Ще приклади телескопії: motorcade – кортеж, gasohol – бензоспирт, convertible body (від слова «convert» - перетворювати) – кузов з відкритим верхом, roadster – родстер/спорткар без даху.

Науково-технічна література є сферою широкого вживання різних скорочень. У деяких видах текстів скорочення іноді становлять 50 відсотків

усіх слововживань та 15 відсотків словникового складу. Значна кількість скорочень, що вживаються в англійській науково-технічній літературі, є омонімічними, тобто мають різне значення при тотожності графічної форми [50, с. 76].

Омонімічними можуть бути одно-, дво-, три- та чотирилітерні скорочення: m (meter – метр/ miles – милі), AD (attention device – пристрій сигналізації), hp (horsepower – кінські сили), mph (miles per hour – миль за годину), rpm (revolutions per minute – обертів за хвилину), CAT (computer-aided testing – комп’ютерне випробування) [35]. HVAC (Heating, Ventilation, and Air Conditioning – система опалення, вентиляції та кондиціонування повітря), E85F (Ethanol 85% Fuel – пальне з 85% етанолу), RPM (Revolutions Per Minute – оберти в хвилину), ECU (Engine Control Unit – блок управління двигуном).

Літерні скорочення поділяються на власне аббревіатури – BBC (front of bumper to back of cab – передні бампери від задньої частини кабіни) та акроніми, до яких належать скорочені слова, що утворені з початкових літер або складів номінативного словосполучення та збігаються за формою із загальнонародними словами – CAP (cleaner air package – подушки з чистим повітрям) [1, с. 11]. ESC (Electronic Stability Control – електронна система стабільності), 4WD (Four-Wheel Drive – повний привід на чотири колеса), GPS (Global Positioning System – глобальна система позиціонування).

Багатокомпонентні терміни займають досить важливе місце в цій підсистемі. Передумовою виникнення складних термінів-слів та словосполучень є практична неможливість передати всі поняття автомобільної галузі за допомогою однокомпонентних термінів [41, с. 80].

За кількістю терміноелементів виділяють двокомпонентні, трикомпонентні та полікомпонентні терміносполучення. Багатокомпонентні терміни належать до шести структурних типів:

1)  $N+N$  (automobile manufacture – виробництво автомобілів; vehicle registration – реєстрація автомобіля; fuel tank – бак для пального; engine block – блок двигуна; cylinder head – головка циліндра; piston ring – поршневе кільце;

camshaft position – положення розподільчого валу; crankshaft rotation – обертання колінчастого валу; spark plug – свічка запалювання; timing belt – ремінь газорозподільного механізму; throttle response – реакція дросельної заслонки; intake manifold – всмоктувальний колектор; ignition coil – котушка запалювання; combustion chamber – камера згоряння; exhaust valve – вихлопний клапан; turbocharger boost – підвищення тиску турбонаддува; valve clearance – зазор клапанів; crankshaft sensor – датчик колінчастого валу; emission control – контроль викидів; throttle body – корпус дросельної заслонки; ignition timing – момент запалювання);

2) *Adj+N* (explosive motor – двигун внутрішнього згоряння; electric motor – електричний двигун; hybrid powertrain – гібридна силова установка; electric vehicle charger – зарядний пристрій для електричного автомобіля; internal combustion – внутрішнє згоряння; variable compression – змінне стиснення; advanced ignition – передове запалювання; hybrid powertrain – гібридна силова установка; lightweight pistons – легкі поршні; regenerative braking – регенеративне гальмування; lightweight flywheel – легкий маховик; hybrid propulsion – гібридний привід; turbo intercooler – міжохолоджувач для турбонаддува; electric drivetrain – електрична трансмісія; turbocharged motor – турбований мотор; lightweight crankshaft – легкий колінчастий вал; variable displacement – змінний об'єм);

3) *N+N+N* (camshaft gear drive – шестеренний привід розподільного валу; engine oil filter – фільтр моторного масла; fuel injection system – система впорскування пального; exhaust system components – компоненти вихлопної системи; air filter housing – корпус повітряного фільтра; transmission fluid cooler – охолоджувач рідини трансмісії; suspension system components – компоненти системи підвіски; engine oil pressure – тиск моторного масла; power steering pump – насос гідропідсилювача керма; ignition coil pack – блок котушок запалювання; exhaust manifold gasket – прокладка вихлопного колектора; brake fluid reservoir – резервуар гальмівної рідини; timing belt tensioner – натягувач ременя газорозподілу; fuel injector nozzle – форсунка впорскування пального;

camshaft bearing cap – кришка підшипника розподільного вала; brake master cylinder – головний гальмівний циліндр; engine crankshaft pulley – шків колінчастого вала двигуна; brake caliper bracket – кронштейн суппорта гальмівного циліндра; camshaft thrust plate – шайба опори розподільного вала);

4)*Adj+N+N* (low-gravity fuel – паливо з малою питомою вагою; hybrid electric vehicle – гібридний електричний автомобіль; rear-wheel drive – задній привід; advanced safety features – сучасні засоби безпеки; dual-fuel system – двопаливна система; efficient air intake – ефективне всмоктування повітря; electrically assisted turbocharger – електрично-допоміжний турбонаддув; hybrid powertrain architecture – архітектура гібридної силової установки; variable camshaft phasing – змінна фаза функціонування розподільного вала; lightweight transmission components – легкі компоненти трансмісії);

5)*N+N+N+N* (door-lock warning lamp – контрольна лампа, яка сигналізує про те, що двері відчинено; tire pressure monitoring system – система моніторингу тиску в шинах; engine oil level sensor – датчик рівня моторного масла; vehicle stability control system – система контролю стійкості автомобілю; airbag deployment sensor – датчик розгортання подушки безпеки; fuel pressure regulator valve – клапан регулятора тиску пального; transmission fluid temperature sensor – датчик температури рідини трансмісії; camshaft position sensor signal – сигнал датчика положення розподільного вала; wheel speed sensor malfunction – несправність датчика швидкості колеса; powertrain control module malfunction – несправність модуля керування силовою установкою; transmission shift solenoid valve – магнітний клапан перемикачання передач трансмісії; throttle position sensor signal – сигнал датчика положення дросельної заслонки; oxygen sensor heater circuit – лінія обігріву датчика кисню; evaporative emission control system – система контролю випаровуваності викидів; camshaft phaser solenoid valve – магнітний клапан фазера розподільного вала; throttle body assembly components – компоненти збірки дросельного вузла; transmission control module programming – програмування модуля керування трансмісією; ignition coil pack

replacement – заміна блока катушок запалювання; engine oil filter replacement – заміна фільтра масла двигуна);

б) *Adj+N+N+N* (finite difference sensitivity calculation – підрахунок кінцевої різниці чутливості; anti-lock brake system – система заблокування гальм; anti-theft alarm system – система сигналізації проти крадіжок; power-assisted steering system – система гідропідсилювача керма; four-wheel drive capability – можливість приводу всіх чотирьох коліс; turbocharged hybrid powertrain technology – технологія турбованої гібридної силової установки; dual-clutch variable transmission control – керування трансмісією з двома муфтами; lightweight transmission components fabrication – виготовлення легких компонентів трансмісії; crankshaft position sensor fault – несправність датчика положення колінчастого вала; ignition coil pack assembly – збірка блока катушок запалювання; vehicle stability control system – система контролю стабільності автомобіля) [26, с. 271].

Переважну більшість серед багатокomпонентних мають двокомпонентні терміни, які утворюються за допомогою іменника та приєднанням інших частин мови *Adj+N* (bevel gearing – конічна зубчаста передача; rearview mirror – дзеркало заднього виду; automatic transmission – автоматична трансмісія; turbocharged engine – двигун з турбонаддувом; automatic headlights – автоматичні фари). Часте використання іменників пояснюється тим, що це найпоширеніша частина мови в термінології (bodyshell – корпус кузова, erosionresistance – стійкість проти ерозії, pressure stroke – хід стискання, compression volume – об'єм камери стискання).

Трикомпонентні терміни типу *N+N+N* також є досить поширеними в термінологічній в автомобільній галузі (converter-transmission drive – привід, який складається із гідротрансформаторної та механічної передачі, radiator top header – верхня з'єднувальна пластина серцевини радіатора; power steering pump – насос гідропідсилювача керма; ignition timing adjustment – налаштування запалювання; transmission fluid cooler – охолоджувач рідини трансмісії) [6, с. 22].

Чотирикомпонентні складні терміно-слова такого типу як  $N+N+N+N$  (spark-plug terminal nut – гайка клеми свічки запалювання; exhaust gas recirculation valve – клапан рециркуляції вихлопних газів; air conditioning refrigerant recovery – відновлення холодоагента кондиціонера; engine oil filter replacement – заміна фільтра масла двигуна; power steering fluid reservoir – резервуар рідини гідропідсилювача керма) переважають над чотирикомпонентними термінами атрибутивними словосполученнями типу  $Adj+N+N+N$  (relative wear resistance index – відносний показник опору зношення; compact lightweight aluminum body – легкий корпус з компактного алюмінію; rear-wheel drive sports car – спортивний автомобіль з заднім приводом; electric power-assisted steering system – система електроприводу керма; high-performance racing suspension system – система спортивної підвіски з високою продуктивністю) [32, с. 58].

Вживання багатоконпонентних термінів не відповідає одній з основних вимог до терміна – лаконічності. Це пояснюється неспроможністю передати велику кількість процесів, явищ, дій однокомпонентними термінами.

### **Висновки до розділу 1**

У першому розділі було досліджено що таке «термін». Є певні ознаки терміну такі як: лаконічність, стислість, конкретність, нейтральність, системність та наявність одного чіткого значення. Однак при вживанні багатоконпонентних термінів одна з ознак терміну – лаконічність – не виконується, адже неможливо передати широкий обсяг процесів однокомпонентних значенням. Термін виконує такі функції як: репрезентативну, сигніфікативну, комунікативну, а також систематизуючу функції. Також розрізняють такі види термінів: загальнонаукові, міжгалузеві та вузькоспеціальні. Існує поняття «фахової мови» - в ній чітко окреслені такі терміни, які відносяться до власне автомобільної термінології, міжгалузевих термінів та до загальноживаної лексики. Також з'ясувалося, що завданням

перекладача є зробити максимально точно відтворення змісту тексту оригіналу за допомогою правильного вибору відповідників термінів, понять, явищ та інших лексичних одиниць у мові перекладу. Крім того науково-технічний переклад сприяє розвитку науки і техніки, збільшує можливість поширенню наукової думки та експорту промислових досягнень. Разом із тим спеціалізовані тексти – це результат пізнавальної, дослідницької та пошукової діяльності, їх функцією є фіксація інформації, отриманої у процесі наукового дослідження й транспонування її. У таких текстах намагаються уникати емоційно-естетичний складник. Водночас було розглянуто засоби утворення лексичних одиниць: афіксація, префіксація, словоскладання. Також одним із способів словотворення є скорочення, а саме: усікання, телескопія, літерні скорочення (які поділяються на аббревіатури та акроніми).

## РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНОГО ТЕКСТУ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ

### 2.1 Основні методи перекладу автомобільної лексики

Задля здійснення якісного та точного перекладу варто використовувати такі міжмовні трансформації, як: лексичні, лексико-семантичні та лексико-граматичні. Головним завданням перекладача є правильний вибір того чи іншого способу, щоб виконати переклад якнайточніше та чітко передати значення будь-якого терміна [27, с. 226]. Нами було здійснено аналіз методів перекладу автомобільної лексики над термінами, які знаходяться у додатках А, Б, В.

Найпростішим та найпоширенішим засобом перекладу терміну є прийом транскодування – коли звукова та\або графічна форма слова вихідної мови передається засобами алфавіту мови перекладу (наприклад, automobile – автомобіль, monitor – монітор, cylinder – циліндр, system – система, motor – мотор, transmitter – трансмітер (передавальний пристрій), diode – діод, cruise control – круїз-контроль, ultrasensor – ультрасенсор, odometer – одометр, extender – екстендер (подовжувач свічки запалювання), laser – лазер, radiator – радіатор, tachometer – тахометр) [29, с. 133].

Також досить поширеним засобом перекладу, який використовується найчастіше при перекладі складних за структурою термінів, є калькування – це прийом перекладу слів, коли відповідником простого чи складного слова вихідної мови в цільовій мові вибирається перший за порядком відповідник у словнику (self-cooling – самоохолодження, power steering – гідропідсилювач керма, air conditioning – кондиціонування повітря, internal combustion engine – двигун внутрішнього згоряння, spare tire – запасне колесо, sunroof – відкидний дах, single-row engine – однорядний двигун, rearview mirror – дзеркало заднього виду, tire signal lights – ліхтарі для поворотів, self-loading – самозавантаження, tailpipe emissions - викиди з вихлопної труби, parking brake – ручний

гальмівний ручник, car battery - акумулятор автомобіля, low-noise engine – малошумний двигун, transmission fluid – рідина для трансмісії, manual transmission – механічна коробка передач) [47, с. 461].

Ще одним способом перекладу лексичних одиниць є контекстуальна заміна. Внаслідок цього способу слово або словосполучення є перекладним відповідником, але не є словниковим відповідником, і воно підбирається із врахуванням контекстуального значення слова, а також беруться до уваги мовленнєві норми і традиції мови перекладу [51, с. 114].

Frontal airbags are designed to *inflate* in moderate to severe frontal or near frontal crashes to help reduce the potential for severe injuries. Фронтальні подушки безпеки розроблені для *спрацьовування* при помірних та сильних передніх або близьких до лобових зіткненнях, щоб зменшити ймовірність серйозних травм. В наведеному прикладі слово *inflate* перекладено як *спрацьовування*, що не є словниковим відповідником, але разом з тим адекватно передає сенс речення.

When the engine is running or the vehicle is being driven, *illumination* of one of the warning lights indicates a fault which requires action on the part of the driver. *Увімкнення* одного з вказаних нижче попереджувальних індикаторів, коли працює двигун або під час руху автомобіля свідчить про несправність, що вимагає втручання водія. В цих реченнях наведено приклад контекстуальної заміни, а саме *illumination* перекладено як *увімкнення*, однак в словнику є дещо інші варіанти перекладу цього слова: ілюмінація, роз'яснювання, опромінювання, підсвічування.

The vehicle *retains* conventional braking. *Основна* гальмівна система автомобіля *працює*. В цьому прикладі можна спостерігати навіть два випадки контекстуальної заміни. Дієслово *retain* при перекладі перетворилося на *працювати*, хоча має інші варіанти перекладу: утримувати, підтримувати, зберігати, акумуляювати. Також слід звернути увагу на ще одне слово conventional, яке під час перекладу отримало дещо інше значення – *основний*. Загалом це слово має такі відповідники в українській мові: звичайний тип; загальний тип; стандартний; той, що відповідає технічним умовам. Тож

аналізуючи переклад цього речення, можна зробити висновок, що застосування контекстуальної заміни тут є досить доречним, адже переклад стає більш зрозумілим, але сенс речення – не змінився.

The brake pads should be replaced if you hear a *squealing noise* during braking. Колодки гальм потрібно замінити, якщо ви чуєте *скрипіння* під час гальмування. Дослівний переклад виразу «*squealing noise*» це верескливий шум, однак при перекладі було застосовано трансформацію лексичної заміни і у вихідному тексті було отримано «*скрипіння*». Такий варіант перекладу стає більш інформативним для читача.

The engine's cooling system prevents overheating during *extended* periods of operation. Система охолодження двигуна запобігає перегріву під час *тривалої* експлуатації. В цьому реченні трансформацію заміни було застосовано на слові «*extended*». Це слово можна перекласти як протягнутий, витягнутий, натягнутий, широкий, розгорнений, нарощений. Але перекладач змінив саме на слово «*тривалий*».

Once the *state* of charge of the battery drops to the reserve level, the system switches to energy economy mode: the power supply is cut off automatically to preserve the remaining battery charge. Як тільки *рівень* заряду акумулятора знизиться до резервного, система перемкнеться у режим економії енергії: електричне живлення буде автоматично вимкнуте для збереження заряду акумулятора. Іменник «*state*» має велику кількість відповідників в українській мові, наприклад: штат, стан, держава, влада, ступінь, режим, положення, властивість, країна. Такі варіанти перекладу є не дуже доречними у автомобільній тематиці. Тому зважаючи на контекст і галузь, перекладач використав контекстуальну заміну та переклав як «*рівень*».

Варто зазначити, що, на жаль, не існує певних правил для створення контекстуальних заміни, адже переклад слів залежить від контексту їх вживання. Але існують чотири основних прийоми створення контекстуальної заміни: смислова диференціація, конкретизація та генералізація значення і «антонімічний» переклад (формальна негативація) [23, ст.120].

Наступним способом перекладу є смисловий розвиток. В цьому прийомі використовується слово, значення якого є логічним розвитком значення слова, що перекладається.

The compass can be manually *calibrated*. *Повірку* компаса можна зробити вручну. Застосування цього способу перекладу було необхідним, задля досягнення адекватності перекладу, оскільки в мові перекладу діють різні мовленнєві норми. Зрозуміло, що користуватися цим прийомом перекладу слід обачно, і лише там, де це є доцільно, адже значний семантичний розвиток значення слова, може призвести до втрати первинного сенсу та порушення адекватності перекладу [39, с. 147].

This indicates that the particle filter is beginning to *saturate*. Це свідчить про початок *насичення* сажового фільтра. В наведеному прикладі слово *saturate* було перекладено за допомогою прийому смислового розвитку. Різниця між вихідним текстом та перекладом полягає у зміні частин мови при перекладі, тобто в англійському варіанті це було дієсловом, а в українському варіанті це стало іменником, *насичення* стало логічним розвитком значення слова просякати, просочувати, пронизувати.

The lane *departure* warning system is faulty. Несправна система попередження про *вихід* зі *смуги руху*. У цьому реченні чітко наведено приклад як працює смислова диференціація. Якщо дослівно перекласти слово *lane*, то ось які варіанти перекладу ми отримаємо: доріжка, стежка, прохід, однак у контексті автомобільної галузі такі відповідники не досить влучні, тож в українському перекладі використано словосполучення *смуга руху*. Також варто звернути увагу на слово *departure*, його початковими відповідниками є слова відправлення, пункт відправлення вильоту, але задля досягнення адекватності перекладу це слово було перекладено як *вихід*, що є досить влучним.

The crankshaft converts the linear motion of the pistons into rotational motion, *powering* the vehicle's wheels. Колінчастий вал перетворює лінійний рух поршнів у обертовий рух, *надаючи потужність* колесам транспортного засобу. Дієслово «*powering*» можна перекласти як приводити в дію, приводити в рух,

пускати в хід, постачати енергію, обертати приводним двигуном, бути рушійним двигуном, а варіант перекладу «*надаючи потужність*» є гарним прикладом смислового розвитку.

Proper wheel alignment is essential for even *tire wear*, optimal fuel efficiency, and enhanced overall vehicle handling. Правильне вирівнювання коліс є необхідним для рівномірного *зносу шин*, оптимальної пального ефективності та поліпшеного загального керування автомобілем. Слово «*wear*» дослівно перекладається як носіння, одежа, міцність, однак у словосполученні «*tire wear*» було застосовано трансформацію смислового розвитку і перекладено як «*знос шин*». Також для кращого і точного розуміння сенсу речення було додано слово «рівномірний», що вказує на наявність ще однієї трансформації – додавання.

The exhaust system removes *waste gases* from the engine, contributing to environmental conservation by reducing emissions. Вихлопна система видаляє *відходів газів* з двигуна, сприяючи збереженню навколишнього середовища за рахунок зменшення викидів. Словосполучення «*waste gases*» при дослівному перекладі має досить недоречне значення саме через багатозначність слова *waste*, наприклад марнотратство, втрата, збиток, обривки, нечистоти, псування майна, мотлох, непотріб, рвань, виділення, ганчір'я, обрізки, матеріал, що змивається у море, безгосподарна земля, розтрата. Через такий великий діапазон відповідників важко здійснити гідний переклад. Однак за рахунок трансформації смислового розвитку перекладачеві вдалося досягти адекватного перекладу та дійти від слова «нечистоти» до слова «відходи».

Ще одним часто використовуваним є спосіб антонімічного перекладу (формальна негативація). При перекладі слів і словосполучень застосовується цей спосіб, при якому їх форма замінюється на протилежну (позитивна на негативну і навпаки), а зміст одиниці, що перекладається залишається приблизно подібним [12, с. 263].

Then the light stays on solid until the belt *is buckled*. Потім індикатор горить постійно, поки пасок безпеки *не буде застібнутим*. В данному контексті це

слово не має у своєму складі заперечувальних морфем, але містить заперечувальний семантичний компонент, може перекладатися з префіксом «не», або сполученням частки «не» з антонімічним відповідником слова [19, с. 53].

The service spanner remains on until the service *has been performed*. Значок гайкового ключа світитиметься, поки *не буде проведено* техобслуговування. Застосування способу формальної негативації для перекладу було необхідним, адже переклавши буквально можна спаплюжити сенс вихідного тексту. *Has been performed* можна перекласти як виконано, вчинено, однак для адекватного перекладу було додано сполучник «не», що свідчить про успішний переклад за допомогою антонімічного перекладу.

Схожу ситуацію можна розгледіти у реченні: When driving, the message comes up every 200 miles (300 km) until the tank *is topped up*. Під час руху автомобіля це повідомлення відобразатиметься кожні 300 км, поки *не буде забезпечено* необхідний рівень рідини. У перекладі чітко видно, що було додано сполучник «не», без якого речення мало б перекладатися як «бак є наповненим», також тут є присутній спосіб контекстуальної заміни «the tank is topped up» - «необхідний рівень рідини», що краще окреслює контекст оригіналу тексту. Вираз «*topped up*» можна перекласти як докладати до краю, досипати до краю, доливати по вінця, увінчувати, завершувати, повісити, заливати, доливати, наповнювати. Через різні типи мов дуже складно перекласти цей вираз дослівно не втративши сенсу, тому використання формальної негативації є обґрунтованим. В українському реченні іменник, дієслово і прикметник були замінені на іменник та прикметник, що є досить вдалим рішенням.

In cold weather with the engine cold, the air flow is increased gradually until the comfort setting *has been reached*, in order to limit the delivery of cold air into the passenger compartment. За холодної погоди та при холодному двигуні потік повітря збільшується поступово, поки *не буде досягнуто* комфортного значення, щоб обмежити надходження холодного повітря в салон. Ще один

приклад вдалого застосування формальної негативації, що робить український переклад більш природнім.

If your vehicle has cruise control, make use of the system at speeds above 25 mph when the traffic *is flowing well*. Якщо автомобіль обладнано системою круїз-контролю, користуйтеся нею на швидкості понад 40 км/год за умови, що рух транспортного потоку *не ускладнено*. Словосполучення «*is flowing well*» було перекладено як «не ускладнено», а не «тече добре», що вказує на наявність формальної негативації. Завдяки антонімічному перекладу перекладачем було дотримано формальний стиль письма, а також перекладач забезпечив якісний та адекватний переклад. Також слід зауважити, що перекладач, орієнтуючись на географію вихідної мови, зробив перерахунок миль на годину у кілометри на годину, що свідчить про гарну підготовку фахівця.

*Limit* the loads carried in the vehicle and reduce wind resistance (roof bars, roof rack, bicycle carrier, trailer, etc.). *Не возіть* в автомобілі зайвий вантаж і зменшуйте його опір потоку повітря (багажні рейки для даху, відкритий багажник для даху, тримач для велосипедів, причіп тощо). В цьому прикладі перекладач міг би дослівно перекласти «*limit*» як «обмежити», однак вирішив застосувати трансформацію формальної негативації. Тож в перекладі українською мовою було отримано «*не возіть*».

For versions without alarm, deadlocking is confirmed by illumination of the direction indicators for a few seconds on the second press of the locking button. Якщо комплектція автомобіля не передбачає сигналізації, повне блокування підтверджує вмикання покажчиків повороту на кілька секунд після другого натискання кнопки блокування. Слово «*without*» виступає прийменником, який перекладається як «без», однак під час перекладу було застосовано спосіб антонімічного перекладу і вираз «*without alarm*» став «*не передбачає сигналізації*». Також тут можна побачити ще одну лексичну трансформацію – смисловий розвиток. Слово «*versions*» переклали як «*комплектція автомобіля*», а не версія, що є досить логічним відповідником.

Однак у деяких випадках досить складно або навіть неможливо знайти точний еквівалент для конкретного терміну, або ж у випадках, коли використання інших засобів неможливе, то використовують перекладацькі лексичні трансформації.

Перекладацькі лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу. Лексичні трансформації застосовуються тоді, коли словникові відповідники того чи іншого слова мови оригіналу не можуть бути використані у перекладі з причин невідповідності з точки зору значення і контексту [17, с. 175].

Як відомо, лексичний елемент не перекладається сам по собі, а лише в сукупності його контекстуальних зв'язків та функціональних характеристик. Тож важливим способом при виборі контекстуального відповідника слова є лексична трансформація конкретизація значення, яка зумовлена деякими розбіжностями у характеристиках словникових відповідників та традиціями мови.

Конкретизація значення – це лексична трансформація, внаслідок якої слово або термін ширшої семантики в оригіналі замінюється словом або терміном вузької семантики [25, с. 83].

For vehicles with fog lamps, the button is on the instrument panel next to the *exterior* lamp control. Для автомобілів із протитуманними фарами кнопка розташована на панелі приладів поруч із елементом керування *зовнішніми* фарами. Є декілька варіантів перекладу слова «*exterior*»: сторонній, надвірний, зовнішній і т.д. Це один із прикладів того, коли застосування цієї трансформації є доречним, адже присутнє слово із широким значенням у мові перекладу [39, с. 61].

In this case, do not install a *rearward facing* child seat on the front passenger seat. Коли подушку ввімкнено, не ставте дитяче крісло *спинкою вперед* (проти напрямку руху) на переднє пасажирське сидіння. У цьому прикладі було влучно

застосовано конкретизацію значення слова *rearward facing*, тому що є кілька відповідників цього слова в українській мові: розташований у хвостовій частині, розташований з потоку, повернений назад. Використавши один із цих варіантів сенс речення був би абсолютно незрозумілим.

The brightness can be adjusted differently for day mode (lighting control *stalk* in position "0") and night mode (lighting control *stalk* in any other position). Можна налаштувати яскравість окремо для денного режиму (*перемикач* керування освітленням у положенні «0») та для нічного режиму (*перемикач* керування освітленням у будь-якому іншому положенні). *Stalk* можна перекласти як стержень, ніжка, основа корпусу, стеблина, виноградна лоза, свічка бурильних труб, замок ременя безпеки та перемикач. Тож перекладачу завжди слід звертати увагу на контекст і галузь тексту, який перекладають.

*Back-up* procedures allow the vehicle to be locked or unlocked in the event of a failure of the remote control, the central locking, the battery, etc. *Альтернативні* процедури дозволяють блокувати/розблокувати автомобіль у випадку несправності пульта дистанційного керування, центрального замка, акумулятора тощо. *Back-up* перекладається як іменник: підтримка, резерв, дублювання, копія, підкладка, опора, як дієслово: дати задній хід, повернутися назад, підтримувати, підстраховувати, підкріпляти, створювати резервну копію, як прикметник: допоміжний, резервний, запасний, альтернативний. Оскільки *back-up* стоїть перед іменником, можна зробити висновок, що це прикметник. Тому з-поміж запропонованих відповідників і контексту найбільш влучне є варіант *альтернативні*.

*Be aware* of passengers or other persons present when closing the windows using the electronic key or the Keyless Entry and Starting system. *Слідкуйте* за пасажирами та іншими людьми, які знаходяться поблизу, коли зачиняєте вікна за допомогою електронного ключа або системи «Безключовий доступ в автомобіль і запуск двигуна». «*Aware*» можна перекласти як той, що усвідомлює, обізнаний, поінформований, впевнений, упевнений, той, що знає, свідомий. Словосполучення «*be aware*» перекладається як знати, бути

обізнаним, слідкувати, наглядати, розуміти, усвідомити. Серед такої великої кількості відповідників перекладач обрав саме «слідкуйте», що є гарним прикладом конкретизації значення.

There is a risk of *trapping* or *pinching* passengers if present in the rear seats or jamming the seat if large objects are placed on the floor behind the seat. Існує ризик *затискання* чи *защемлення* пасажирів на задніх сидіннях або застрягання сидіння, якщо на підлозі за сидінням розміщено великі предмети. Іменник «*trapping*» має велику кількість варіантів перекладу як от: зупинка, звіробійний промисел, звіроловство, піймання, організація програмних пасток у системі, виявлення, організування пасток, трепінг, прихоплення, вловлювання, втягування, затискання, заманювання, перехоплення. Зважаючи на переклад у автомобільній галузі перекладачем було виконано конкретизацію значення і він обрав саме «*затискання*». Схожу ситуацію має іменник «*pinching*», адже має велику кількість відповідників в українській мові, а саме щипання, стискання, здавлювання, щемливий біль, заощадження, защемлення, ущемлення, прищипування, обрізування, пінцирування. Серед великої кількості варіантів перекладу було обрано «*защемлення*», з чим я погоджуюсь.

Необхідно зауважити, що англійські слова широкої семантики можуть перекладатися на українську мову не лише за допомогою перекладацької трансформації конкретизації, а ще й вилученням їх у перекладі взагалі. І важливо зауважити, що застосування конкретизації у перекладі лексики вимагає творчого підходу з боку перекладача.

Під час перекладу лексичних елементів перекладні відповідники можуть утворюватися не лише за рахунок звуження значення слова, але й завдяки розширенню значення. Тож лексична перекладацька трансформація, яка протилежна за напрямком трансформації конкретизації, є генералізація. Завдяки їй слово із вузьким значенням, яке перекладається, замінюється у перекладі на слово із більш широким значенням.

This position can be used to operate the electrical accessories and to display some instrument cluster warning and *indicator lights*. Це положення можна

використовувати для керування електричними аксесуарами та для відображення деяких попереджень та індикаторів на *панелі приладів*. У цьому реченні наведено приклад як працює лексична трансформація – генералізація [39, с. 296].

For *versions* without alarm, deadlocking is confirmed by illumination of the direction indicators for a few seconds on the second press of the locking button. Якщо *комплектція* автомобіля не передбачає сигналізації, повне блокування підтверджує вмикання покажчиків повороту на кілька секунд після другого натискання кнопки блокування. На основі цього прикладу можна розгледіти один із прикладів генералізації. Слово *version* перекладається як варіант, версія, переробка, інтерпретація, розповідь, модифікація, видозміна, конструкція, тип, вид, різновид, випуск, але з огляду на галузь, в якій цей текст існує, я погоджуюся з рішенням перекладача застосувати тут генералізацію, щоб уникнути зайвих уточнень та застосувати тут варіант перекладу *комплектція*.

When the seat and passenger *compartment* have reached an adequate temperature, you can stop the function; reducing the consumption of electrical current reduces fuel consumption. Коли температура сидіння та температура в *салоні* досягнуть потрібного рівня, цю функцію можна вимкнути: зменшення споживання електричного струму дає змогу зменшити витрату пального. У словниках є декілька варіантів перекладу слова *compartment* – гніздо, купе, кабіна, камера, відсік, відділення, приміщення, помешкання. Аби полегшити розуміння сенсу тексту, перекладачем було застосовано трансформацію генералізацію і при перекладі було використано слово *салон*, що описує загальне більш загальне значення слова і яке є більш дорочне у даному контексті.

Regular tire rotations help ensure even wear and extend the *lifespan* of the vehicle's rubber components. Систематичне обертання шин допомагає забезпечити рівномірний знос та продовжити *термін служби* гумових компонентів автомобіля. Слово «*lifespan*» перекладається як граничний експлуатаційний термін, експлуаційний ресурс, період експлуатації, розрахунковий експлуатаційний період, термін експлуатації. Перекладачем

було прийнято рішення скористатися трансформацією генералізації, аби уникнути термінів, які використовуються у фінансовій галузі, тому у перекладі вийшло «*термін служби*».

The transmission is responsible for *transferring* power from the engine to the wheels, enabling the vehicle to move. Трансмiсія відповідає за *передачу* потужності від двигуна до колiс, дозволяючи автомобiлю рухатися. Iменник «*transferring*» перекладається як перекачування, перерахування, пересадка, перемiщення, передавання керування. Перекладач звужив значення цього iменника i отримав переклад «*передача*», i це вказує на застосування трансформації генералізації.

Зазвичай трансформація генералізація використовується при перекладі загальнонародного та загальнонаукового шарів лексичного складу наукових i технічних текстiв. Оскільки застосування цієї трансформації може призвести до втрати певної (точності) iнформації, тому використовувати її слід дуже обережно. Головне застосування генералізації – це уникнення порушення граматичних або стилістичних норм мови перекладу при вживанні словникового відповідника у перекладі.

Наступна трансформація – додавання, її суть полягає у введенні в переклад лексичних елементiв, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та\або дотримання мовленнєвих i мовних форм, що iснують в культурі мови перекладу [9, с. 308].

The vehicle can tow in D (Drive). Автомобiль може буксирувати *в режимі D (Drive) коробки передач*. При перекладі на українську мову було застосовано лексичну трансформацію додавання (видiлену курсивом). Ці слова відсутні в поверхневій структурі оригіналу, але їхній зміст присутній в текстi. Трансформація додавання зумовлена необхідністю дотримання норм мови перекладу, i відповідно до цього, її застосування потребує належного знання мови перекладу та її норм. Перекладач повинен бути свiдомим i обiзнаним, щоб використовувати цю трансформацію, та додавати доречні слова (терміни) [29, с. 340].

The system is faulty: tyre pressures are no longer monitored. Система несправна: *контроль* тиску в шинах більше не здійснюється. Ці речення є цілком вдалим прикладом трансформації додавання. В оригінальному реченні відсутнє слово *контроль* англійською мовою, однак щоб читач краще зрозумів сенс речення і не впустив жодної деталі, під час перекладу було додане це слово. Після ознайомлення із цим реченням читач точно зрозуміє, що варто процедура контролю шин більше не відбувається і цю несправність варто виправити, для уникнення подальших проблем. Завдяки цій лексичній трансформації перекладачем було досягнуто найголовнішу мету перекладу – адекватність.

Depending on country regulations, some safety equipment may be compulsory: high visibility safety vests, warning triangles, breathalysers, spare bulbs, spare fuses, fire extinguisher, first aid kit, mud flaps at the rear of the vehicle, etc. Залежно від законодавства країни деякі *компоненти системи безпеки* або захисні вироби можуть бути обов'язковими: світловідбивні сигнальні жилети, попереджувальні трикутники, алкотестери, запасні лампи, запасні запобіжники, вогнегасники, аптечки першої допомоги, задні брызговики тощо. Під час здійснення перекладу українською мовою було додано словосполучення *компоненти системи безпеки* аби читач краще усвідомив, які заходи мають бути дотриманими.

When switching on the ignition, warning lamp(s) A and/or B or C light(s) up red on the instrument panel and the corresponding (1 or 2) warning lamp(s) light(s) red in the belt and front passenger airbag warning lamp display screen if the driver and/or the front/rear passenger(s) has (have) not fastened or has (have) unfastened their seat belt. Після ввімкнення запалювання попереджувальний індикатор(-и) А та/або В чи С (*залежно від панелі приладів*) засвітиться червоним на панелі приладів, і на екрані одразу ж засвітиться червоний попереджувальний індикатор(-и) (1 або 2) подушки безпеки переднього пасажира та ременя безпеки, якщо водій та/ або пасажир(-и) не пристебнув/ розстебнув свій ремінь безпеки. В цьому реченні перекладачем було додано *залежно від панелі*

*приладів*. Оскільки ця інформація була повністю відсутня у тексті оригіналу її було взято у дужки, як примітку, пояснення чи іншу додаткову інформацію.

A turbocharger enhances engine performance by forcing more air *into* the combustion chamber, resulting in increased power output. Турбонаддувач покращує роботу двигуна, примушуючи більше повітря *потрапляти в* камеру згорання, що призводить до збільшення потужності. Тут можна побачити, що при перекладі до простого прийменника «в» додали ще дієслово «*потрапляти*», що аж ніяк не змінює сенс вищесказаного, а навпаки повністю розкриває його.

The connection of an electrical device not approved by CITROËN, such as a USB charger, may adversely affect the operation of vehicle electrical systems, causing faults such as poor telephone reception or interference with displays in the screens. Під'єднання електричного приладу, не дозволеного CITROËN, наприклад, зарядного пристрою до роз'єму USB, може негативно вплинути на роботу електросистем автомобіля, що спричинить несправності, такі як погана якість телефонного сигналу або *дефекти* зображення на екрані через перешкоди. Під час перекладу перекладачем було додано іменник «дефекти», чого немає у тексті оригіналу.

Говорячи про таку лексичну трансформацію, як вилучення слова, слід бути обачним як і з трансформацією додаванням. Перекладач не може довільно вилучати щось із тексту. Однак це робиться лише у тих випадках, коли варто уникнути дублювання у мові оригіналу або передача яких може порушити норми у мові перекладу. Ця трансформація виправдана з боку адекватності перекладу у мові перекладу, дотримуючись норм мови.

Some driving conditions or climates can cause a brake squeal when the brakes are first *applied* or lightly *applied*. Деякі умови під час керування або погодні умови можуть викликати скрегіт гальма під час першого або легкого *натискання* гальма. Ці речення є яскравим прикладом лексичної трансформації – вилучення. При здійсненні перекладу було вилучено слово «*applied*», аби запобігти повторенню у мові перекладу [39, с. 106].

If you need to leave the vehicle with the engine running, apply the *parking brake* manually then ensure that the *parking brake* warning lamp lights up constantly on the instrument panel. Щоб вийти з автомобіля, не вимикаючи двигуна, застосуйте *стоянкове гальмо* вручну, тоді переконайтеся, що відповідний індикатор на панелі приладів безперервно світиться. В тексті оригіналу двічі вжито *parking brake*, однак при перекладі аби уникнути тавтологію цей вираз було перекладено лише один раз.

The display of the *speed limit* in the instrument panel is updated as you pass a *speed limit* sign intended for cars (light vehicles). Відображуване на панелі приладів *обмеження швидкості* змінюється, коли автомобіль проїжджає повз знак рекомендованої швидкості для легкових автомобілів. Вираз «*speed limit*» двічі повторюється в англійському реченні, в той час як в українському варіанті це словосполучення перекладене лише раз.

As the exhaust system of your vehicle is very hot, *even several minutes after switching off the engine*, never park or run the engine on inflammable surfaces (dry grass, fallen leaves, etc.). Оскільки вихлопна система автомобіля дуже нагрівається, ніколи не паркуйте автомобіль і не вмикайте двигун на легкозаймистих поверхнях (сухий траві, опалому листі тощо). Уточнення «*even several minutes after switching off the engine*» було вилучено, з метою уникнення повтору з попереднім реченням.

In some cases, excessive tire wear may indicate an alignment issue or the need for *tire* rotation. У деяких випадках ексцесивний знос шин може вказувати на проблеми з розв'язанням або необхідність заміни. При перекладі українською мовою перекладачем було вилучено слово «*tire*», з метою уникнення тавтології.

*On entering the vehicle*, if the interior temperature is much colder or warmer than the comfort value setting, there is no need to alter the value displayed in order to reach more quickly the required level of comfort. Якщо температура в салоні значно нижча або вища, аніж потрібне зручне налаштування, немає потреби змінювати відображуване значення, аби швидше встановилася потрібна

комфортна температура. Під час перекладу було вилучено «*on entering the vehicle*», що означає «при вході в транспортний засіб», адже у контексті зрозуміло, що мова йдеться про ситуацію у транспортному засобі. Також у реченні двічі повторюється слово «*value*», яке перекладається як цінність, важливість, висока оцінка, значення, ступінь, значимість, показник. Однак при перекладі першого «*value*», його було вилучено.

Варто зазначити, що вилучення не є поширеною трансформацією при перекладі наукових і технічних текстів. Використовуючи її, слід стежити за тим, щоб у мові перекладу обсяг оригінальної інформації не був зменшеним.

У більшості випадків при перекладі з англійської на українську частини мови залишаються однаковими. Однак таке відбувається не завжди. Через різного роду лексичні та граматичні особливості мов оригіналу та перекладу, а також розбіжності у мовленнєвих нормах перекладач вимушений використовувати таку трансформацію як заміна слова однієї частини мови на іншу. Найчастіше це зустрічається у іменника, дієслова, прикметника та прислівника.

Allow greater *following* distance on any slippery road and watch for slippery spots. На будь-якій слизькій дорозі залишайте *більшу* дистанцію та стежте за слизькими місцями. «*Following*» у мові оригіналу використовується у кількох частинах мови, такі як: іменник, прийменник та прикметник. Тож в українській мові, при перекладі було замінено на прикметник «більший» [12, с. 208].

The cruise control system is a *driving aid* that cannot, in any circumstances, replace the need to observe speed limits, nor the need for vigilance on the part of the driver. Круїз-контроль є системою *допомоги в керуванні*, яка за жодних обставин не звільняє водія від обов'язку дотримуватися швидкісного режиму й зберігати пильність на дорозі. В англійському реченні «*driving*» виступає як прикметник, адже стоїть перед іменником «*aid*» та має закінчення *-ing*, яке приєднане до дієслова «*drive*» та це вказує саме на цю частину мови. Однак в українській мові було використано граматичну трансформацію заміна, тобто слово змінило частину мови з прикметника на іменник.

Do not activate the cruise control in *urban areas*, in heavy traffic, on winding or steep roads, on slippery or flooded roads, or in conditions of poor visibility (heavy rain, fog, falling snow, etc.). Не користуйтеся системою круїз-контролю в *межах міста*, в умовах інтенсивного руху, на стрімких або звивистих шляхах, на слизьких або підтоплених ділянках, а також в умовах поганій видимості (під час зливи, туману, снігопаду тощо). В цих реченнях також можна побачити зміну частини речення з прикметника + іменник «*urban areas*» на іменник + іменник «*межах міста*».

Before *installing* a radio communication transmitter, you must contact a CITROËN dealer for the specification of transmitters which can be fitted (frequency, maximum power, aerial position, specific installation requirements), in line with the Vehicle Electromagnetic Compatibility Directive (2004/104/EC). Перед тим, як *встановлювати* радіопередавач, вам слід звернутися до дилера CITROËN для отримання специфікацій радіопередавачів, які можна під'єднувати (частота, максимальна потужність, положення антени, особливі вимоги до встановлення), у відповідності до Директиви про електромагнітну сумісність автомобілів (2004/104/EC). При перекладі українською мовою англійське слово «*installing*» було перекладено як «*встановлювати*». Тобто іменник перетворився на дієслово. Також в цьому реченні використано лексичну трансформацію додавання, що підтверджує іменник «отримання». Її було застосовано для уточнення та кращої передачі сенсу речення.

For technical reasons, particularly to *improve* the quality of Telematic services to customers, the manufacturer reserves the right to carry out updates to the vehicle's on-board telematic system. Із технічних причин, зокрема з метою вдосконалення якості послуг телематики для клієнтів, виробник залишає за собою право в будь-який час здійснювати оновлення бортової телематичної системи автомобіля. Ще один приклад використання кількох трансформацій, однак почнемо із заміни слова. Під час здійснення перекладу з англійської мови – українською, перекладач змінив англійське дієслово «*improve*» на український

іменник «вдосконалення». Також є два досить гарних приклади додавання, тобто під час перекладу з'явилися два вирази «з метою» та «в будь-який час».

Заміна слова однієї частини мови на іншу, може супроводжуватися частковою або повною перебудовою речення. Цю особливість було наведено у прикладах. Трансформація заміни використовується у тих випадках, коли при збереженні початкової частини мови під час перекладу буде порушено граматичні норми мови перекладу та норми слововживання.

Ще одна перекладацька трансформація – це перестановка слова (пермутація). Її суть полягає у зміні позиції слова на протилежну. Як правило, це найчастіше зустрічається при перекладі словосполучень або фраз.

The top tether anchors are on the back of the *rear seatback*. Верхні системи кріплення знаходяться на *спинці заднього сидіння*. Тож проаналізувавши переклад цього речення, можна зробити висновок, що ця трансформація підлаштовується під норми мови на яку виконується переклад.

One or more wheels has *insufficient pressure*. *Недостатній тиск* у шині на одному чи декількох колесах. При перекладі вираз «*insufficient pressure*» було перенесено на початок речення задля досягнення тексту, властивому цільовій мові. Після застосування пермутації зникло дієслово, що є притаманним для української мови.

One of the airbag or seat belt pyrotechnic pretensioner systems has a *fault*. *Несправність* однієї з подушок безпеки чи системи піротехнічного попереднього натягування ременя безпеки. В цьому прикладі також можна побачити трансформацію перестановку, в якій було вилучено дієслово.

In very severe wintry conditions (temperatures below  $-23^{\circ}\text{C}$ ), to guarantee correct operation and the longevity of the mechanical elements of your vehicle, engine and gearbox, *the engine must be left running for 4 minutes before driving*. У суворий зимовий період (при температурах нижче  $-23^{\circ}\text{C}$ ) *слід залишити двигун увімкненим на 4 хвилини, перш ніж рушати*, для того, щоб гарантувати правильну роботу та довговічність механічних елементів автомобіля, двигуна та коробки перемикачів передач. Частина речення «the engine must be left

running for 4 minutes before driving», яка в англійській мові знаходить в кінці, була перенесена в українському перекладі у першу половину речення, що робить переклад більш природним. Також тут була застосована заміна слова *conditions* на *period*.

To ensure the safety of your child, the passenger's front airbag must be deactivated when you install a rearward facing child seat on the front passenger seat. Якщо ви встановили на сидінні переднього пасажира дитяче крісло проти напрямку руху, то слід вимкнути подушку безпеки переднього пасажира, щоб гарантувати безпеку дитини. В цих речення можна побачити класичний приклад пермутації. Перша половина реченні при перекладі українською мовою було переставлено у другу половину речення. Це є більш звичним і характерним для української мови, адже відразу описана умова, а потім її наслідок.

It is only possible to change from one gear to another if the vehicle speed and engine speed *permit*; otherwise, the gearbox will operate temporarily in automatic mode. Перемикаючи передачі можна лише тоді, коли *таку змогу дають* швидкість автомобіля й частота обертання двигуна. В іншому випадку коробка передач буде тимчасово працювати в автоматичному режимі. Під час перекладу дієслово «*permit*» помінялося місцями із словосполученням «vehicle speed and engine speed», з метою уникнення послідовного перекладу, який був би неприйнятний для української мови, наприклад швидкість автомобіля й частота обертання двигуна дозволяють. Тому застосування перестановки слів тут є обгрунтованим.

*With a manual gearbox, this warning lamp goes off in the instrument panel and the engine restarts automatically when you fully depress the clutch pedal.* Якщо в автомобілі з механічною коробкою передач повністю відпустити педаль зчеплення, на панелі приладів згасне попереджувальний індикатор системи, а двигун автоматично запуститься. Частина речення «*this warning lamp goes off in the instrument panel and the engine restarts automatically*» при перекладі українською мовою була поставлена у кінець речення, адже для української

мови є більш характерним якщо у реченні описана відразу умова, а потім наслідок. Також тут використана трансформація додавання. У тексті оригіналу є вираз «*with a manual gearbox*», який дослівно перекладається як «з механічною коробкою передач». Але перекладач зауважив де саме знаходиться ця коробка передач, тому додав «в автомобілі», а в кінцевому результаті було отримано такий варіант перекладу «якщо в автомобілі з механічною коробкою передач».

Використання такого типу трансформації зумовлюється передусім незбігом мовних структур. При перекладі науково-технічних текстів перестановка слова застосовується досить рідко.

Під час дослідження способів перекладу термінів автомобільної галузі було вивчено такі способи перекладу лексичних одиниць, як транскодування, калькування, контекстуальна заміна, антонімічний переклад та смисловий розвиток. Завдяки цим методам можна досить легко, швидко та якісно перекласти слово або термін. Однак не всі слова\словосполучення\терміни можуть бути перекладеними цими способами. Тому на допомогу перекладачу приходять лексичні перекладацькі трансформації. Нами було охарактеризовано такі лексичні трансформації, як конкретизація та генералізація значення слова, додавання і вилучення слова, заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, а також перестановка слова. За допомогою цих трансформацій перекладач в змозі здійснити адекватний, чіткий та зрозумілий переклад. Вони є важливою складовою при розумінні слова «переклад», адже під час відтворення тексту іншою мовою неможливо обійтися без певних змін. Це зумовлено особливостями кожної з мов – лінгвістичних або екстралінгвістичних аспектів мови.

## **2.2 Проблеми перекладу англomовної автомобільної термінології українською мовою**

Науково-технічні терміни як мовні знаки, що репрезентують поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки, становлять суттєву складову науково-технічних текстів і одну з головних труднощів їх перекладу з огляду на їх неоднозначність, відсутність перекладних відповідників (у випадку термінів-неологізмів) [12, с. 262]. А також такі труднощі, як національна варіативність термінів (наявність одного й того самого значення терміна, але при цьому у різних варіантах англійської мови (американська, британська, канадська) передається різними словами-термінами). Для точного та якісного перекладу терміна важливо знати його словотвірну і морфологічну структури і семантичні відмінності від народних слів.

В лексичній системі автомобільної галузі до абсолютних синонімів можна віднести такі термінологічні одиниці: «sensor», «detecting element» та «measurement» (датчик), «arrangement», «configuration» і «project» (конструкція), «hinge strap», «crook», «butt» (петлі дверей), transmission - gearbox, gear set (трансмсія, коробка передач), radiator - cooling system, heat exchanger (радіатор, обігрівач), battery - power cell, electrical storage (акумулятор), airbag - safety cushion, inflatable restraint (подушка безпеки), fuel tank - gas tank, petrol reservoir (паливний бак), exhaust system - exhaust pipe, muffler system (вихлопна система), steering wheel - steering column, control wheel (руль), windshield - windscreen, front glass (лобове скло), accelerator pedal - gas pedal, throttle pedal (педаля акселератора/ газу), chassis - frame, undercarriage (ходова частина), odometer - mileage meter, distance gauge (одометр, лічильник відстані).

Однак багато науковців зазначає, що абсолютні синоніми не можуть існувати у термінології протягом довгого часу. З часом обов'язково відбудеться перерозподіл значень, або ж будуть додаватися певні нюанси при вживанні того чи того слова, для того, щоб уникнути неоднозначності [10, с. 98].

Під час перекладу автомобільної технічної лексики найчастіше використовуються ось такі лексичні трансформації:

1. Низка термінів перекладається за допомогою транслітерації та транскрипції. Зазвичай ці терміни є міжнародними: machine – машина, odometer – одометр, maximum – максимум, recirculation – рециркуляція, radiator – радіатор, transmission – трансмісія, chassis – шасі, cruise control – круїз-контроль.
2. Деякі терміни мають прямі відповідності в українській мові та передаються завдяки відповідним еквівалентів: voltage – напруга, hydrogen – водень, tank – бак, control arm – ричаг, ball joint - шарова опора, wheel bearing - підшипник колеса, steering linkage - рульова тяга, wheel hub - втулка колеса, sway bar link - важіль стабілізатора.
3. Певна частка термінів перекладається за допомогою часткового калькування: multifunction displays – мультифункціональні індикатори, automatic air delivery mode – режим автоматичної подачі повітря, setting cruise control – налаштування круїз-контролю, engine oil life system – система контролю моторного масла, stabilizer bar – стабілізатор, catalytic converter – каталітичний конвертер, turbocharger – турбонаддув, rearview camera – камера заднього виду, hybrid electric vehicle – гібридний електромобіль, exhaust gas recirculation – рециркуляція вихлопних газів.
4. Однак іноді з'являється потреба скористатися описовим методом перекладу, щоб точно передати сенс англійського терміну: sliding-mesh gearbox – коробка передач із ковзним зачепленням шестірень, intake fairing – обтічник передньої опори (двигуна), overhaul period – інтервал між перегородками двигуна, rack-and-pinion steering – кермо з рейковим і шестерневим механізмом, electronic stability control – система електронного контролю стабільності, twin-scroll turbocharger – турбонаддув із подвійним витокком, torque converter lock-up clutch – зчеплення замку ковзання обертового моменту, carbon-ceramic brake discs – тормозні диски із вуглецево-керамічним покриттям, electronic parking brake – електронний стояночний

гальмівний механізм, aerodynamic underbody panels – аеродинамічні панелі піддону, powertrain control module – модуль керування двигуном та трансмісією.

В даній галузі часто зустрічаються службові слова. Їх необхідність полягає у створенні логічних зв'язків між різними елементами висловлень. До цих службових слів відносять: *on, upon, in, after, before, besides, instead of, in preference to, apart (aside) from, except (for), in addition (to), together with, owing to, due to, thanks to, according to* і т.д.

1. Airbags work with safety belts— *not instead of* them. Подушки безпеки працюють із ременями безпеки, а *не замість* них (Див. Додаток А).

2. How well the cruise control works on hills depends *upon* the vehicle's speed, load, and the steepness of the hills. Наскільки добре працює круїз-контроль на пагорбах, залежить *від* швидкості автомобіля, навантаження та крутизни пагорбів (Див. Додаток А).

3. The shift lock release is always functional *except* in the case of an uncharged or low voltage (less than 9 volt) battery. Розблокування перемикачів передач працює завжди, *за винятком* випадків незарядженого або низьковольтного (менше 9 вольт) акумулятора (Див. Додаток А).

4. *In addition to* the brake pads, the rotors also need regular inspection for wear and tear. *Окрім* гальмівних колодок, ротори також потребують регулярної перевірки на наявність зносу (Див. Додаток А).

5. *Before* accelerating, check if the transmission is in the proper gear. *Перед* прискоренням перевірте, чи коробка передач знаходиться в правильному режимі [39].

6. *Due to* the uneven road surface, the suspension system plays a crucial role in providing a smooth ride. *Через* нерівне дорожнє покриття, система підвіски відіграє важливу роль у забезпеченні плавності їзди [46].

7. The suspension components, *apart from* absorbing shocks, contribute to overall vehicle stability. Компоненти підвіски, *окрім* поглинання ударів, сприяють загальній стійкості автомобіля [40].

8. On switching off the ignition, all of the lights turn off immediately, *except for dipped beam* if automatic guide-me-home lighting is activated. Після вимкнення запалювання всі світлові прилади відразу вимикаються, *за винятком* фар ближнього світла, якщо ввімкнена функція автоматичного освітлення [40].

9. The exhaust system, *in preference to* loud noise, utilizes mufflers for sound reduction. Вихлопна система, *на відміну від* гучного шуму, використовує глушники для зменшення звуку [39].

10. The brake fluid, *together with* hydraulic components, facilitates the transmission of braking force. Гальмівна рідина, *разом із* гідравлічними компонентами, сприяє передачі гальмівного зусилля [39].

11. The suspension system, *in addition to* providing comfort, plays a crucial role in maintaining stability. Система підвіски, *крім* забезпечення комфорту, відіграє важливу роль у збереженні стійкості [46].

12. The engine, *owing to* its design, operates more efficiently with direct fuel injection. Двигун *завдяки* своїй конструкції працює більш ефективно з системою прямого вприску пального (Див. Додаток А).

13. *Thanks to* advancements in materials, modern brake discs exhibit improved heat dissipation. *Завдяки* вдосконаленню матеріалів, сучасні гальмівні диски демонструють покращене розсіювання тепла [39].

14. *Before* embarking on a road trip, it's essential to check the spare tire for proper inflation. *Перед* початком поїздки важливо перевірити запасне колесо на відповідність тиску [40].

15. The transmission, *due to* its complex design, requires regular fluid changes for optimal performance. Коробка передач *завдяки* своїй складній конструкції вимагає регулярної заміни рідини для оптимальної роботи [40].

16. *Except for* hybrid vehicles, traditional cars rely solely on an internal combustion engine for propulsion. *За винятком* гібридних транспортних засобів, традиційні автомобілі покладаються на двигун внутрішнього згорання для руху [Див. Додаток А].

17. The steering wheel, *in addition to* its primary function, houses various controls for convenience. Кермо, *крім* своєї основної функції, вміщує різні елементи управління для зручності

18. *Due to* advancements in aerodynamics, modern vehicles experience reduced wind resistance. *Завдяки* прогресу в аеродинаміці, сучасні транспортні засоби відчують зменшений опір вітру [46].

19. The brake calipers, *besides* applying pressure, house the brake pads for frictional contact. Гальмівні супорти, *окрім* застосування тиску, вміщують гальмівні колодки для фрикційного контакту [39].

20. *According to* safety standards, the airbags deploy in milliseconds upon detecting a collision. *Згідно з* стандартами безпеки, подушки безпеки спрацьовують за мілісекунди після виявлення зіткнення [40].

Під час перекладу автомобільних термінів перекладачеві не варто використовувати слова іноземного походження, вживаючи українські слова: «transit» – «перевезення» замість «транзит», «lorry» – «ваговіз» замість «грузовик», «airproof» – краще вживати «непроникний», а не «герметичний», transmission – «передача» замість «трансмсія», tire – «колесо», а не «шина», chassis – замість «шасі» краще використовувати «рама», «ходова частина», fuel injection – «подача пального», а не «вприскування пального», automobile – «транспортний засіб» замість «автомобіль».

Також перекладачам рекомендують відмовлятися від вживання терміна-аббревіатури й використовувати замість нього повний термін, наприклад, ABS (Anti-lock Braking System) – антиблокувальна система, CF (cowl-to-end-of-frame) – відстань від передка капота до кінця рами, BBC (front of bumper to back of cab) – відстань від передньої точки бампера до задньої стінки кабіни, HID (high-intensity discharge) – розряд високої інтенсивності (лампи для фар), CVT (continuously variable transmission) – безступінчаста трансмісія, AWD (adaptive cruise control) – адаптивний круїз-контроль, ICE (internal combustion engine) – двигун внутрішнього згорання, TPS (throttle position sensor) – датчик положення дросельної заслонки, EPA (electric power assisted) – електропривідна система

керування, LANE-KEEP (lane keeping assist) – система утримання у полосі, CNG (compressed natural gas) – стиснений природний газ, ADAS (advanced driver assistance systems) – системи передової допомоги водію.

Досліджуючи проблему термінологічних запозичень, варто зазначити, що будь-яка жива мова постійно перебуває у режимі змін. Відповідно до цього і лексика будь-якої галузі термінології є динамічним явищем і миттєво реагує на зміни, які відбуваються у людському житті. Однак у сучасному суспільстві можна помітити, коли калькування не має жодних логічних підстав для виникнення, але такі «терміни» все частіше зустрічаються у буденному житті. Наприклад, у технічній літературі можна помітити такі терміни як «девайс» («device») замість питомого українського слова – прилад, «трафік» («traffic»), але не рух/дорожній рух/потік, і «гаджет» («gadget») замість слова «пристрій», «фільтр тонкого клапана» («throttle valve filter») – замість «фільтр дросельної заслонки» або «фільтр заслонки подачі повітря», «карбюратор» («carburetor») – замість «змішувач». Існування, вживання та уведення такої «термінології» у повсякденну лексику поки що науково не обґрунтовано. Однак це може свідчити про те, що англійська мова стає все ближчою для українського народу.

Проаналізувавши особливість сучасної термінології в автомобільній галузі, слід зробити висновок про те, що способи і методи якісного та еквівалентного перекладу термінів-словосполучень ще малодослідженні. У переважній більшості словосполучень, ядром терміна стає іменник, а вже інші частини мови підлаштовуються під нього відповідно до мовних норм: hydraulic assisted brakes – гальма з гідравлічним приводом, internal combustion engine – двигун внутрішнього згоряння, oil level – рівень масла, main brake cylinder – головний гальмовий циліндр, ignition coil – котушка запалювання, four-wheel drive system – система повного приводу, turbocharged engine – двигун з турбонадувом.

Але багатокomпонентні словосполучення без прийменників викликають досить велику складність у перекладі, бо це не характерно для української мови: sliding-mesh gearbox – коробка передач із ковзним зачепленням

шестірень, constant-mesh gearbox – коробка передач із постійним зачепленням шестірень, variable valve timing and lift electronic control – змінний момент відкриття клапанів та електронне керування підйому клапанів, direct fuel injection system – система прямого вприскування пального, electronic stability control – система електронного контролю стабільності, traction control system – система контролю тяги, automatic emergency braking – автоматичне екстремне гальмування.

Переклад термінології в автомобільній галузі слід поділити на декілька етапів. По-перше, слід бути добре обізнаним у цій галузі. По-друге, варто визначити їхній склад. Далі варто знайти ключове слова, найчастіше це – іменник. Та останнім важливим етапом є підбір правильного еквіваленту. Головна складність полягає у тому, що в таких словосполученнях лише його ядро буде перекладене тією ж частиною мови, як в оригіналі тексту. А всі інші компоненти цього ланцюжка будуть перекладені згідно з нормами та правилами української мови.

Дуже часто при перекладі термінів відбувається зміна порядку слів, що зумовлена різним типом мов (англійська – аналітична мова, українська – це синтетична мова), а також низку проблем складають особливості вираження членів речення у безособових реченнях, функціональні характеристики та інше. Shielded ball bearing – кульковий підшипник із захисною шайбою, constant-speed drive – привід постійних обертів, power steering system – система гідропідсилення, manual transmission gearbox – коробка передач механічної трансмісії, automatic transmission fluid – рідина для автоматичної коробки передач, rearview camera system – система камери заднього виду, engine control unit – блок управління двигуном.

Найчастіше при перекладі помилки виникають саме через неправильний підбір еквівалента у мові перекладу. Ця помилка є однією з найпоширеніших. Одним із яскравих прикладів є термін «immobilizer operation» – пристрій, який запобігає викраденню машини, але не підбравши влучний відповідник в українській мові можна отримати «робота іммобілайзера», collision avoidance

system – система уникнення зіткнення, але не «система уникнення колізій», blind spot monitoring – система моніторингу сліпих зон, але не «система моніторингу сліпих точок», blow-by heater – обігрівач паровідведення, неправильний переклад: «обігрівач розтяження (або обігрівач прокладок)», exhaust manifold – вихлопний колектор, а не «вихлопний маніфольд».

Тож, підсумовуючи вищевикладене, зрозуміло, що вивчення термінології у будь-якій галузі дуже важливе, адже можна зустріти багатозначні терміни, терміни-синоніми і терміни-омоніми. Також варто відзначити, що стає досить складно розмежовувати терміни та загальноживану лексику, у зв'язку з багатозначністю більшості слів. На це слід звертати увагу, особливо при перекладі з української мови на англійську.

Перенесення англійських термінів на українську мову вимагає знання галузі, пов'язаної з перекладом, розуміння змісту термінів англійською мовою та знання термінології рідною мовою. Перекладач повинен здійснити пошук у корпусах вихідної мови та націлити на один, щоб знайти використання терміна та його можливий переклад у його власному мовному контексті. Підсумовуючи все вищесказане, потреба в перекладацьких та мовних послугах в автомобільній промисловості сьогодні має величезне значення.

## **Висновки до розділу 2**

У другому розділі нами було досліджено різні способи перекладу термінів транскодування, калькування, контекстуальна заміна, антонімічний переклад та смисловий розвиток. Використавши такі методи у перекладача не виникнуть труднощі з перекладом слів, термінів або словосполучень. Також велику допомогу представляють лексичні перекладацькі трансформації: конкретизація та генералізація значення слова, додавання і вилучення слова,

заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, а також перестановка слова. Ще було розглянуто особливості перекладу автомобільної терміносистеми на українську мову. Це зумовлено існуванням абсолютних синонімів, транслітерованих термінів, калькуванням слів, застосуванням описового перекладу. У текстах можуть зустрічатися терміни, які ще не були зафіксовані в словниках раніше. Головна умова перекладу таких термінів полягає у детальному аналізі досліджуваного явища і його передача термінами, які вже використовуються в науці. При перекладі текстів з такими термінами варто уникати слів іноземного походження, замість вживання аббревіатур слід перекласти повний термін, уникати запозичення, змінювати порядок слів у словосполученні, щоб надати перекладеному тексту більш природню українську мову, а також рекомендують приділити більше часу для вибору еквівалента в українській мові. Також нами було пропрацьовано переклад інструкції з експлуатації автомобіля, де я проаналізувала переклад, а також всі можливі його способи.

## ВИСНОВКИ

Актуальність нашої роботи полягала у дослідженні, аналізі та розборі термінів, слів, словосполучень та скорочень, адже це невід’ємна частина в автомобільній галузі, яка стрімко і безупинно розвивається разом із процесом поширення транспортних засобів.

Мета даної роботи полягала у дослідженні термінів, словосполучень та скорочень в англійських текстах автомобільної галузі та аналізі особливостей їх перекладу. Під час дослідження цієї теми перед нами постали такі завдання: визначити поняття «термін» та «термінологія», окреслити їх ознаки, функції, види; розглянути ознаки та особливості науково-технічного стилю; дослідити особливості автомобільної галузі, способи творення лексичних одиниць та багатоконпонентні терміни; проаналізувати способи та методи перекладу термінів, скорочень та аббревіатур, які застосовуються при опрацюванні англійських текстів автомобільної галузі. Об’єктом мого дослідження були лексико-граматичні особливості творення лексичних одиниць, скорочень та аббревіатур в англійських текстах автомобільної галузі.

Матеріалом дослідження для даної курсової роботи слугувала інструкція з експлуатації легкового автомобілю, яка містить в собі велику кількість аббревіатур та скорочень, що зустрічаються у текстах автомобільної галузі. Теоретичним матеріалом, що використовувався в процесі аналізу та особливостей перекладу слів, словосполучень, скорочень та аббревіатур стали роботи таких мовознавців як Ю.Титова, Т.Капустіна, В.Карабан, Л.Черноватий, В.Виноградов, Е.Волошин, А.Андреева, Л.Гречуха, Н.Нікуліна та інші.

У першому розділі було досліджено що таке «термін». Термін – це слово або словосполучення, що виражає чітко окреслене поняття певної галузі науки, культури, техніки, мистецтва, суспільно-політичного життя тощо. Є певні ознаки терміну, такі як: лаконічність, стислість, конкретність, нейтральність, системність та наявність одного чіткого значення. Однак при вживанні багатоконпонентних термінів одна з ознак терміну – лаконічність – не

виконується, адже неможливо передати широкий обсяг процесів однокомпонентним значенням. Термін виконує такі функції як: репрезентативну, сигніфікативну, комунікативну, а також систематизуючу функції. Також розрізняють такі види термінів: загальнонаукові, міжгалузеві та вузькоспеціальні. Термінологія означає сукупність термінів, що висловлюють специфічні поняття з певної галузі науки. Існує поняття «фахової мови» - в ній чітко окреслені такі терміни, які відносяться до власне автомобільної термінології, міжгалузевих термінів та до загальноповсякденної лексики. Також з'ясувалося, що завданням перекладача є зробити максимально точне відтворення змісту тексту оригіналу за допомогою правильного вибору відповідників термінів, понять, явищ та інших лексичних одиниць у мові перекладу. Крім того науково-технічний переклад сприяє розвитку науки і техніки, збільшує можливість поширенню наукової думки та експорту промислових досягнень. Разом із тим спеціалізовані тексти – це результат пізнавальної, дослідницької та пошукової діяльності, їх функцією є фіксація інформації, отриманої у процесі наукового дослідження й транспонування її. У таких текстах намагаються уникати емоційно-естетичний складник. Водночас було розглянуто засоби утворення лексичних одиниць: афіксація, префіксація, словоскладання. Також одним із способів словотворення є скорочення, а саме: усікання, телескопія, літерні скорочення (які поділяються на аббревіатури та акроніми).

У другому розділі нами було досліджено різні способи перекладу термінів транскодування, калькування, контекстуальна заміна, антонімічний переклад та смисловий розвиток. Використавши такі методи у перекладача не виникнуть труднощі з перекладом слів, термінів або словосполучень. Також велику допомогу представляють лексичні перекладацькі трансформації: конкретизація та генералізація значення слова, додавання і вилучення слова, заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини мови, а також перестановка слова. Ще було розглянуто особливості перекладу автомобільної терміносистеми на українську мову. Це зумовлено існуванням абсолютних

синонімів, транслітерованих термінів, калькуванням слів, застосуванням описового перекладу. У текстах можуть зустрічатися терміни, які ще не були зафіксовані в словниках раніше. Головна умова перекладу таких термінів полягає у детальному аналізі досліджуваного явища і його передача термінами, які вже використовуються в науці. При перекладі текстів з такими термінами варто уникати слів іноземного походження, замість вживання аббревіатур слід перекласти повний термін, уникати запозичення, змінювати порядок слів у словосполученні, щоб надати перекладеному тексту більш природню українську мову, а також рекомендують приділити більше часу для вибору еквівалента в українській мові. Також нами було пропрацьовано переклад інструкції з експлуатації автомобіля, де було проаналізовано переклад, а також всі можливі його способи.

Під час виконання дослідницької роботи нами були виконані такі завдання: визначено поняття «терміну» та «термінології», окреслено їх ознаки, функції, та види. Окрім того нами було розглянуто ознаки та особливості науково-технічного стилю. Науково-технічний стиль вирізняється великою кількістю термінів. Науково-технічну лексику поділяється на термінологічну та нетермінологічну, яка включає загальнонаукову, загальнотехнічну та загальноповсякденну лексику. Документи науково-технічного характеру мають такі основні ознаки, як: чіткість і лаконічність викладу, суворе дотримання технічної термінології, чітка логічна послідовність інформації, однозначність і конкретність у тлумаченні фактів. Також нами було досліджено особливості автомобільної галузі. Способи творення лексичних одиниць: афіксація, словоскладання, скорочення (включаючи аббревіатури). Теж нами було проаналізовано багатокomпонентні терміни типів: N+N, Adj+N, N+N+N, Adj+N+N, N+N+N+N, Adj+N+N+N. Також нами було проаналізовано способи та методи перекладу термінів, скорочень, аббревіатур, які використовуються при опрацюванні англomовних текстів автомобільної галузі: лексичні перекладацькі трансформації, а саме конкретизація та генералізація значення слова, додавання і вилучення слова, заміна слова однієї частини мови на слово іншої частини

мови, а також перестановка слова; транскодування, калькування, контекстуальна заміна, антонімічний переклад та смисловий розвиток.

Важливо відзначити, що при перекладі автомобільних термінів, що вживаються в інструкціях по експлуатації транспортних засобів, трансформації, з одного боку, часто використовуються з метою адаптації тексту до широкого кола реципієнтів, який не завжди розуміється на автомобілебудуванні. З іншого боку, дають перекладачеві можливість відійти від стандартного варіанта перекладу для виконання завдань, як стоять перед певним типом тексту.

З усього вищесказаного можна зробити висновок, що переклад англійських автомобільних термінів є трудомісткою і потребує уваги професійну діяльність, спеціальні знання у сфері транспорту, які є обов'язковими для забезпечення адекватності перекладу.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє підбити підсумки, що способи перекладу використовуються з метою досягнення адекватності передачі змісту вихідного автомобільного терміну зі збереженням його смислового навантаження. Враховуючи специфіку даної сфери та багатозначність англійських термінів, їх точна та адекватна передача є необхідною для правильної інтерпретації та вживання українськомовною аудиторією, щоб уникнути проблем з керуванням автомобілем, а також підтримки його безпечної експлуатації.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієнко Л. О. Проблеми розвитку машинного перекладу на сучасному етапі *Гуманітарний вісник*. Серія: іноземна філологія: Черкаси: чдту, 2005. 348–351с.
2. Білецька О. Автоматизований переклад у контексті сучасної інформаційної культури. *Науковий журнал «Український інформаційний простір»*. КНУКіМ. Київ. 2013. 206-210 с.
3. Бірюков А. Система оцінки якості автоматизованого перекладу. *Вісник Сумського державного університету*. Серія: Філологічні науки. Суми: СумДУ, 2004. № 3. 42-48 с.
4. Вакуленко М. О. Сучасні проблеми термінології та української наукової термінографії. К. : Видав.-поліграф.центр “Київський університет”, 2009.64 с.
5. Вискушенко С. А. Фахова мова як об’єкт лінгвістичного дослідження. Вискушенко С. А. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. 2015. Випуск 58. 142-144 с.
6. Гречуха Л. О. Системи машинного перекладу: оглядовий аналіз. *Молодий вчений*. 2017. № 2. 372-375 с.
7. Д’яков А. С. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Д’яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. К.: Вид. дім «КМ Academia», 2000. – 218 с.
8. Житін Я. В. До питання про розрізнення термінології та терміносистеми. *Наук. вісник Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2009. 116–121 с.
9. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник. К.: ІВЦ „Видавництво «Політехніка»”, 2004. 128 с.
10. Інструкція з експлуатації автомобіля, 312 с. URL.: [https://files.citroen.ua/RP/C3\\_17B61.0340\\_UA.pdf](https://files.citroen.ua/RP/C3_17B61.0340_UA.pdf)

11. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2004. 576 с.
12. Кащишин Н. В. Структурна диференціація та функціонування термінологічних одиниць в англomовному дискурсі. Нова філологія. 2009. №36. 260–264 с.
13. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу : навчальний посібник. К.: Інкос, 2001. 320 с.
14. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 368 с.
15. Кримець О. М. Міжгалузеві терміни в українській науково технічній термінології. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харк, нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. Випуск 5. 192-199 с.
16. Михайлова Т. Номени у науково-технічній сфері. Михайлова Т. Українська термінологія і сучасність: зб. наук. пр. Київ, 2007. Вип. VII. 82-86 с.
17. Нахапетова О. В. Співвідношення понять «термін», «номен», «номенклатура» у назвах спорідненості і свояцтва. Вісник Донецького національного університету. Донецьк, 2014. Вип.1-2, Сер. Б: Гуманітарні науки. 171-177 с.
18. Нікуліна Н. В. Становлення сучасної української термінологічної системи автомобілебудування та ремонту транспортних засобів : автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 “Українська мова”. Харків : Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2005. 20 с.
19. Павлова О. І. Терміни, професіоналізми і номенклатурні знаки (до проблеми класифікації спеціальної лексики). Вісник «Проблеми української термінології». Львів, 2008. № 620. 49–54 с.
20. Павлюк І. Б. Провідні характеристики фахових мов. І. Б. Павлюк. Проблеми семантики слова, речення, тексту : зб. наук. праць. Київ, 2012. Вид. центр КНЛУ, Випуск 28. 322-329 с.

21. Посібник користувача. URL.:  
[http://www.chevrolet.kiev.ua/files/articles/1/31\\_4.pdf](http://www.chevrolet.kiev.ua/files/articles/1/31_4.pdf)
22. Романова О. О. Спеціальна лексика української мови як об'єкт лінгвістичного дослідження: термін і професіоналізм. Романова О.О. Термінологічний вісник. Київ, 2013. Вип. 2(2). 42-47 с.
23. Скороходько Е. Ф. Структура багатокomпонентних англomовних термінів. Теоретична та прикладна лінгвістика: Зб. наук. праць. Київ, 2004. Випуск 2. 116-127 с.
24. Термінологічна робота. Словник термінів. Частина 1. Теорія та використання (ISO 1087- 1:2000, IDT). ДСТУ ISO 1087-1:2007. Київ, 2009. 36 с.
25. Термінологічний словник-довідник з експлуатації транспортних засобів. Автомобілі і трактори. URL.:  
[http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2780/1/Kubich\\_The\\_book\\_Terminological.pdf](http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2780/1/Kubich_The_book_Terminological.pdf)
26. Тимошенко О. В. Явище телескопії як спосіб творення технічної лексики. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ*. Серія: Філологія. Педагогіка. Психологія. Випуск 27. 2013. 180 с.
27. Туровська Л. В. Терміни та номени в науково-технічній сфері. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. Київ, 2005. Вип. VI. 225-229 с.
28. Українська мова : Енциклопедія [Редкол. : Русанівський В.М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін]. 3-тє вид., зі змінами і доп. – Київ : Видавництво «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2007. 856 с.
29. Фогель Г. Б. Про критерії класифікації термінологічних словників (на матеріалі автомобільної термінології). *Вісник Запорізького державного університету: Філологічні науки*. 2001. № 4. 133–136 с.
30. Фогель Г. Б. Структурні аспекти термінологічної лексики. *Нова філологія*. 2007. № 6. 267–271 с.
31. Фурт Д. В., Дмитрук Л. А. Термінологія: навчальний посібник. М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-

- Барановського, каф. іноземної філології, українознавства та соціально-правових дисциплін; Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2020. 172 с.
- 32.Халіновська Л.А. Кореляція понять термін і номен в українській науково-технічній термінології. Вісник: Проблеми української термінології. Львів НУ „Львівська політехніка”, 2012. № 733. 57-59 с.
- 33.Черноватий Л. М., Карабан В. І., Омелянчук О.О. Переклад англомовної технічної літератури. Електричне та електронне побутове устаткування. Офісне устаткування. Комунікаційне устаткування. Виробництво та обробка металу. Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2006. 296 с.
- 34.Щерба Д. В. Функції термінів в сучасному термінознавстві. Нова філологія: збірник наукових праць. 2007. 194-198 с.
- 35.Abbreviations, Acronyms And Definitions. Kitsault Mine Project Environmental Assessment. URL.: <https://iaac-aeic.gc.ca/050/documents/p80034/99848E.pdf>
- 36.Byrne Jo. Scientific and Technical Translation Explained: A Nuts and Bolts Guide for Beginners. New York: Routledge, 2014. 230 p.
- 37.Collins English Dictionary. URL.: <https://www.collinsdictionary.com>
- 38.Devold Havard. An introduction to oil and production, transport, refining and petrochemical industry. Oslo, 2013, 162 p.
- 39.Handbook Citroën C3, 312 p. URL.: [https://service.citroen.com/ACddb/modeles/c3/eGuide\\_c3\\_c3n2\\_ed01-17\\_dag/pdfs/9999\\_9999\\_045\\_en-GB.pdf](https://service.citroen.com/ACddb/modeles/c3/eGuide_c3_c3n2_ed01-17_dag/pdfs/9999_9999_045_en-GB.pdf)
- 40.Handbook Peugeot 3008, 578 p. URL.: <https://www.autoeurope.com/peugeotfleet/documents/3008.pdf>
- 41.Hann M. The key to technical translation Vol. 2 Terminology. John Benjamins Publishing Co. Amsterdam, The Netherlands, 1992. 248 p.
- 42.Herman M. Technical Translation Style: Clarity, Concision, Correctness. Scientific and Technical Translation. ed. by S. E. Wright, L. D. Wright. Amsterdam Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1993. 11–19 p.
- 43.Hoffmann L. Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung. – Tubingen: Günter Naer, 1985. – S. 53

44. Krein-Kühle M. Equivalence in Scientific and Technical Translation: A Text-in-Context-based Study. Salford: ESRI, 2003. 382 p.
45. Longman New Universal Dictionary. Harlow : Longman, 1982. 1158p.
46. Owner's Manual URL.:  
[https://my.gm.com/content/dam/gmownercenter/gmna/dynamic/manuals/2013/chevrolet/captiva\\_sport\\_fleet/2013\\_chevrolet\\_captiva\\_sport\\_owners.pdf](https://my.gm.com/content/dam/gmownercenter/gmna/dynamic/manuals/2013/chevrolet/captiva_sport_fleet/2013_chevrolet_captiva_sport_owners.pdf)
47. Oxford English Dictionary, third edition. Oxford : Oxford University Press. United Kingdom, 2010. 2112 p.
48. Researching translation and interpreting. *Edited by Claudia V. Angelelli and Brian James Baer.* Routledge, London and New York, 2016. 292 p.
49. Saldanha G., O'Brien S. Research Methodologies in Translation Studies. Routledge, 2013. 277 p.
50. Savory T.H. The language of science. London, 1967. 158 p.
51. Text typology and translation Vol. 26. Ed. by Anna Trosbog. John Benjamins Publishing Co, 1997. 345 p.

## ДОДАТОК А

Frontal airbags are designed to inflate in moderate to severe frontal or near frontal crashes to help reduce the potential for severe injuries mainly to the driver's or right front passenger's head and chest. However, they are only designed to inflate if the impact exceeds a predetermined deployment threshold. Deployment thresholds are used to predict how severe a crash is likely to be in time for the airbags to inflate and help restrain the occupants.

Whether the frontal airbags will or should deploy is not based on how fast the vehicle is traveling. It depends largely on what you hit, the direction of the impact, and how quickly the vehicle slows down.

Frontal airbags are not intended to inflate during vehicle rollovers, rear impacts, or in many side impacts. In addition, the vehicle has dual-stage frontal airbags. Dual-stage airbags adjust the restraint according to crash severity. The vehicle has electronic frontal sensors, which help the sensing system distinguish between a moderate frontal impact and a more severe frontal impact. For moderate frontal impacts, dual-stage airbags inflate at a level less than full deployment. For more severe frontal impacts, full deployment occurs.

Seat-mounted side impact and roof-rail airbags are intended to inflate in moderate to severe side crashes. In addition, these roof-rail airbags are intended to inflate during a rollover or in a severe frontal impact. Seat-mounted side impact and roof-rail airbags will inflate if the crash severity is above the system's designed threshold level. The threshold level can vary with specific vehicle design. Seat-mounted side impact airbags are not intended to inflate in frontal impacts, near frontal impacts, rollovers, or rear impacts. Roof-rail airbags are not intended to inflate in rear impacts. A seat-mounted side impact airbag is intended to deploy on the side of the vehicle that is struck. Both roof-rail airbags will deploy when either side of the vehicle is struck, or if the sensing system predicts that the vehicle is about to roll over, or in a severe frontal impact.

In a deployment event, the sensing system sends an electrical signal triggering a release of gas from the inflator. Gas from the inflator fills the airbag causing the bag to break out of the cover and deploy. The inflator, the airbag, and related hardware are all part of the airbag module. Frontal airbag modules are located inside the steering wheel and instrument panel. For vehicles with seat-mounted side impact airbags, there are airbag modules in the side of the front seatbacks closest to the door. For vehicles with roof-rail airbags, there are airbag modules in the ceiling of the vehicle, near the side windows that have occupant seating positions.

There is a driver safety belt reminder light on the instrument cluster. When the vehicle is started this light flashes and a chime may come on to remind the driver to fasten their safety belt. Then the light stays on solid until the belt is buckled. This cycle may continue several times if the driver remains or becomes unbuckled while the vehicle is moving. If the driver safety belt is buckled, neither the light nor the chime comes on.

In moderate to severe frontal or near frontal collisions, even belted occupants can contact the steering wheel or the instrument panel. In moderate to severe side collisions, even belted occupants can contact the inside of the vehicle. Airbags supplement the protection provided by safety belts. Frontal airbags distribute the force of the impact more evenly over the occupant's upper body, stopping the occupant more gradually. Seatmounted side impact and roof-rail airbags distribute the force of the impact more evenly over the occupant's upper body. Rollover capable roof-rail airbags are designed to help contain the head and chest of occupants in the outboard seating positions in the first and second rows. The rollover capable roof-rail airbags are designed to help reduce the risk of full or partial ejection in rollover events, although no system can prevent all such ejections. But airbags would not help in many types of collisions. Airbags should never be regarded as anything more than a supplement to safety belts.

The compass can be manually calibrated. Only calibrate the compass in a magnetically clean and safe location, such as an open parking lot, where driving the vehicle in circles is not a danger. It is suggested to calibrate away from tall buildings,

utility wires, manhole covers, or other industrial structures, if possible. If CAL should ever appear in the DIC display, the compass should be calibrated. If the DIC display does not show a heading, for example, N for North, or the heading does not change after making turns, there may be a strong magnetic field interfering with the compass. Such interference may be caused by a magnetic CB or cell phone antenna mount, a magnetic emergency light, magnetic note pad holder, or any other magnetic item. Turn off the vehicle, move the magnetic item, then turn on the vehicle and calibrate the compass.

Messages are displayed on the DIC to notify the driver that the status of the vehicle has changed and that some action may be needed by the driver to correct the condition. Multiple messages may appear one after another. Some messages may not require immediate action, but you can press any of the DIC buttons, or the trip odometer reset stem on the instrument cluster, to acknowledge that you received the messages and to clear them from the display. Some messages cannot be cleared from the DIC display because they are more urgent. These messages require action before they can be cleared. Take any messages that appear on the display seriously and remember that clearing the messages will only make the messages disappear, not correct the problem. You will find the possible messages that can be displayed and some information about them grouped by subject in the following information.

For vehicles with fog lamps, the button is on the instrument panel next to the exterior lamp control. Press to turn the fog lamps on or off. The fog lamp indicator in the instrument panel comes on when the fog lamps are in use. The parking lamps or low-beam headlamps must be on, before the fog lamps can be turned on. If the exterior lamp control is set to AUTO mode, the parking lamps and low-beam headlamps come on simultaneously when the fog lamps are turned on. When the high-beam headlamps are turned on, the fog lamps turn off automatically. When the high beam headlamps are turned off, the fog lamps come on again. Some localities have laws that require the headlamps to be on with the fog lamps.

The vehicle has Electric Power Management (EPM) that estimates the battery's temperature and state of charge. It then adjusts the voltage for best performance and

extended life of the battery. When the battery's state of charge is low, the voltage is raised slightly to quickly bring the charge back up. When the state of charge is high, the voltage is lowered slightly to prevent overcharging. The voltage may move up or down on the voltmeter gauge or the voltage display on vehicles with the Driver Information Center. This is normal. If there is a problem, an alert will be displayed.

The battery can be discharged at idle if the electrical loads are very high. This is true for all vehicles. This is because the generator (alternator) may not be spinning fast enough at idle to produce all the power that is needed for very high electrical loads. A high electrical load occurs when several of the following are on, such as: headlamps, high beams, fog lamps, rear window defogger, climate control fan at high speed, heated seats, engine cooling fans, trailer loads, and loads plugged into accessory power outlets. EPM works to prevent excessive discharge of the battery. It does this by balancing the generator's output and the vehicle's electrical needs. It can increase engine idle speed to generate more power, whenever needed. It can temporarily reduce the power demands of some accessories. Normally, these actions occur in steps or levels, without being noticeable.

The battery saver feature is designed to protect the vehicle's battery. If any interior or exterior lamp is left on and the ignition is turned off, the battery rundown protection system automatically turns the lamp off after 10 minutes.

The heating, cooling, and ventilation for the vehicle can be controlled with climate control system. For vehicles with the remote start feature, the climate control system functions as part of the remote start feature.

(Fan Control): Turn clockwise or counterclockwise to increase or decrease the fan speed. To turn the fan off, turn the knob all the way counterclockwise. In any setting other than off, the fan runs continuously with the ignition on. There will be some airflow noticeable from the various outlets when driving, even with the fan in the off position.

Temperature Control: Turn clockwise or counterclockwise to increase or decrease the temperature inside the vehicle. Air Delivery Mode Control: Turn clockwise or counterclockwise to change the current airflow mode.

Select from the following air delivery modes:

(Vent): Air is directed to the instrument panel outlets.

(Bi-Level): Air is divided between the instrument panel and the floor outlets.

(Floor): Air is directed to the floor outlets with some air directed to the windshield. When this mode is selected, the system turns the recirculation mode off. Recirculation mode cannot be selected while in floor mode. This helps prevent window fogging.

(Defog): Clears the windows of fog or moisture. Air is directed to the floor outlets, with some air directed to the windshield and side window outlets. In this mode, the system turns the recirculation mode off and runs the air conditioning compressor unless the outside air is at or below freezing. Recirculation mode cannot be selected while in defog mode. This helps prevent window fogging.

(Defrost): Removes fog or frost from the windshield more quickly. Air is directed to the windshield and the side window outlets. In this mode, the system turns the recirculation mode off automatically and runs the air conditioning compressor unless the outside air is at or below freezing. Recirculation mode cannot be selected while in defrost mode. This helps prevent window fogging. For best results, clear all snow and ice from the windshield before defrosting.

(Air Conditioning): Press to turn the air conditioning system on or off. An indicator light comes on to show that the air conditioning is on. The air conditioning can be selected in any mode as long as the fan is on and the outside temperature is above freezing. A flashing indicator light indicates that the air conditioning compressor is currently not available.

On hot days, open the windows to let hot inside air escape; then close them. This helps reduce the time it takes for the vehicle to cool down and helps the system to operate more efficiently.

**Driver Behavior.** Whenever we drive, we are taking on an important responsibility. This is true for any motor vehicle — passenger car, van, truck, sport utility. Driver behavior, the driving environment, and the vehicle's design all affect how well a vehicle performs. But statistics show that the most important factor, by

far, is how we drive. Knowing how these three factors work together can help you understand how your vehicle handles and what you can do to avoid many types of crashes, including a rollover crash. The single most important thing is this: everyone in the vehicle, including the driver, should buckle up. In fact, most serious injuries and fatalities to unbelted occupants can be reduced or prevented by the use of safety belts. In a rollover crash, an unbelted person is significantly more likely to die than a person wearing a seat belt. In addition, avoiding excessive speed, sudden or abrupt turns, and drunken or aggressive driving can help make trips safer and avoid the possibility of a crash, especially a rollover crash. This section provides many useful tips to help you drive more safely.

**Driving Environment.** You can also help avoid a rollover or other type of crash by being prepared for driving in inclement weather, at night, or during other times where visibility or traction may be limited, such as on curves, slippery roads, or hilly terrain. Unfamiliar surroundings can also have hidden hazards. To help you learn more about driving in different conditions, this section contains information about city, freeway, and off-road driving, as well as other hints for driving in various weather conditions.

**Vehicle Design.** According to the U.S. Department of Transportation, utility vehicles have a significantly higher rollover rate than other types of vehicles. Utility vehicles do have higher ground clearance and a narrower track or shorter wheelbase than passenger cars, to make them more capable for off-road driving. Specific design characteristics like these give the driver a better view of the road, but also give utility vehicles a higher center of gravity than other types of vehicles. This means that you should not expect a utility vehicle to handle the same way a vehicle with a lower center of gravity, like a car, would in similar situations. But driver behavior factors are far more often the cause of a utility vehicle rollover than are environmental or vehicle factors.

Safe driver behavior and understanding the environment in which you will be driving can help avoid a rollover crash in any type of vehicle, including utility vehicles.

Distracted Driving. Distraction comes in many forms and can take your focus from the task of driving. Exercise good judgment and do not let other activities divert your attention away from the road. Many local governments have enacted laws regarding driver distraction. Become familiar with the local laws in your area. To avoid distracted driving, always keep your eyes on the road, hands on the wheel, and mind on the drive.

- Do not use a phone in demanding driving situations. Use a hands-free method to place or receive necessary phone calls.
- Watch the road. Do not read, take notes, or look up information on phones or other electronic devices.
- Designate a front seat passenger to handle potential distractions.
- Become familiar with vehicle features before driving, such as programming favorite radio stations and adjusting climate control and seat settings. Program all trip information into any navigation device prior to driving.
- Wait until the vehicle is parked to retrieve items that have fallen to the floor.
- Stop or park the vehicle to tend to children.
- Keep pets in an appropriate carrier or restraint.
- Avoid stressful conversations while driving, whether with a passenger or on a cell phone.

Use of the recommended fuel is an important part of the proper maintenance of this vehicle. To help keep the engine clean and maintain optimum vehicle performance, we recommend using TOP TIER Detergent Gasolines. See [www.toptiergas.com](http://www.toptiergas.com) for a list of TOP TIER Detergent Gasolines. If the vehicle has a yellow fuel cap, E85 or flex fuel can be used in the vehicle. Use regular unleaded gasoline with a posted octane rating of 87 or higher. If the octane rating is less than 87, an audible knocking noise, commonly referred to as spark knock, might be heard when driving. If this occurs, use a gasoline rated at 87 octane or higher as soon as

possible. If heavy knocking is heard when using gasoline rated at 87 octane or higher, the engine needs service. Gasolines containing oxygenates, such as ethers and ethanol, as well as reformulated gasolines are available in some cities. If these gasolines comply with the previously described specification, then they are acceptable to use. However, E85 (85% ethanol) and other fuels containing more than 15% ethanol must be used only in flex fuel vehicles.

If planning to drive in countries outside the U.S. or Canada, the proper fuel might be hard to find. Check regional auto club or fuel retail brand websites for availability in the country where driving. Never use leaded gasoline, fuel containing methanol, or any other fuel not recommended. Costly repairs caused by use of improper fuel would not be covered by the vehicle warranty.

**Fuel Additives.** Gasoline should contain detergent additives that help prevent engine and fuel system deposits from forming. Clean fuel injectors and intake valves will allow the emission control system to work properly. Some gasoline does not contain sufficient quantities of additive to keep fuel injectors and intake valves clean. To make up for this lack of detergency, it is recommended that GM Fuel System Treatment PLUS, part number 88861013 be added to the fuel tank at every engine oil change or every 15 000 km, whichever occurs first.

Vehicles that are ethanol fuel capable can use either unleaded gasoline or ethanol fuel containing up to 85% ethanol (E85). For all other vehicles, use only the unleaded gasoline described under.

We encourage the use of E85 in vehicles that are designed to use it. The ethanol in E85 is a “renewable” fuel, meaning it is made from renewable sources such as corn and other crops. Many service stations will not have an 85% ethanol fuel (E85) pump available. Those stations that do have E85 should have a label indicating ethanol content. Do not use the fuel if the ethanol content is greater than 85%. At a minimum, E85 should meet specifications. By definition, this means that fuel labeled E85 will have an ethanol content between 70% and 85%. Filling the fuel tank with fuel mixtures that do not meet specifications can affect driveability and could cause the malfunction indicator lamp to come on. It is best not to alternate repeatedly

between gasoline and E85. If you do switch fuels, it is recommended that you add as much fuel as possible, do not add less than 11 L (3 gal) when refueling. You should drive the vehicle immediately after refueling for at least 11 km (7 mi) to allow the vehicle to adapt to the change in ethanol concentration.

**Towing the Vehicle.** Notice: Incorrectly towing a disabled vehicle may cause damage. The damage would not be covered by the vehicle warranty. Do not lash or hook to the chassis components including the front and rear subframes, suspension control arms and links during towing and recovery of a disabled vehicle or to secure the vehicle to a flatbed car carrier. Use the proper nylon strap harnesses around the tires to secure the flatbed car carrier. Have the vehicle towed on a flatbed car carrier. A wheel lift tow truck could damage the vehicle. Consult your dealer or a professional towing service if the disabled vehicle must be towed.

To tow the vehicle behind another vehicle for recreational purposes, such as behind a motor home, see “Recreational Vehicle Towing” in this section.

**Towing.** Recreational vehicle towing means towing the vehicle behind another vehicle – such as behind a motor home. The two most common types of recreational vehicle towing are known as dinghy towing and dolly towing. Dinghy towing is towing the vehicle with all four wheels on the ground. Dolly towing is towing the vehicle with two wheels on the ground and two wheels up on a device known as a dolly.

Here are some important things to consider before recreational vehicle towing:

- What is the towing capacity of the towing vehicle? Be sure to read the tow vehicle manufacturer's recommendations.
- What is the distance that will be travelled? Some vehicles have restrictions on how far and how long they can tow.
- Is the proper towing equipment going to be used? See your dealer or trailering professional for additional advice and equipment recommendations.
- Is the vehicle ready to be towed? Just as preparing the vehicle for a long trip, make sure the vehicle is prepared to be towed.

Dinghy Towing. Front-wheel-drive and all-wheel-drive vehicles may be dinghy towed from the front. These vehicles can also be towed by placing them on a platform trailer with all four wheels off of the ground. For other towing options, see “Dolly Towing” following in this section.

For vehicles being dinghy towed, the vehicle should be run at the beginning of each day and at each RV fuel stop for about five minutes. This will ensure proper lubrication of transmission components. To tow the vehicle from the front with all four wheels on the ground: 1. Position the vehicle that will be towed and secure it to the towing vehicle. 2. Turn the ignition key to ACC/ ACCESSORY. 3. Shift the transmission to N (Neutral). 4. Turn fog lamps and all accessories off. 5. To prevent the battery from draining while the vehicle is being towed, remove the 2 amp PWR/MODING fuse from the instrument panel fuse block and store it in a safe location.

Notice: If 105 km/h (65 mph) is exceeded while towing the vehicle, it could be damaged. Never exceed 105 km/h (65 mph) while towing the vehicle.

Notice: If the vehicle is towed without performing each of the steps listed under “Dinghy Towing,” the automatic transmission could be damaged. Be sure to follow all steps of the dinghy towing procedure prior to and after towing the vehicle.

Windshield and Wiper Blades. Clean the outside of the windshield with glass cleaner. Clean rubber blades using a lint-free cloth or paper towel soaked with windshield washer fluid or a mild detergent. Wash the windshield thoroughly when cleaning the blades. Bugs, road grime, sap, and a buildup of vehicle wash/wax treatments may cause wiper streaking. Replace the wiper blades if they are worn or damaged. Damage can be caused by extreme dusty conditions, sand, salt, heat, sun, snow, and ice.

Weatherstrips. Apply silicone grease on weatherstrips to make them last longer, seal better, and not stick or squeak. Lubricate weatherstrips once a year. Black marks from rubber material on painted surfaces can be removed by rubbing with a clean cloth.

Drive carefully when there is snow or ice between the tires and the road, creating less traction or grip. Wet ice can occur at about 0°C (32°F) when freezing rain begins to fall, resulting in even less traction. Avoid driving on wet ice or in freezing rain until roads can be treated with salt or sand.

Drive with caution, whatever the condition. Accelerate gently so traction is not lost. Accelerating too quickly causes the wheels to spin and makes the surface under the tires slick, so there is even less traction.

Try not to break the fragile traction. If you accelerate too fast, the drive wheels will spin and polish the surface under the tires even more. The Antilock Brake System (ABS) improves vehicle stability during hard stops on slippery roads, but apply the brakes sooner than when on dry pavement.

Allow greater following distance on any slippery road and watch for slippery spots. Icy patches can occur on otherwise clear roads in shaded areas. The surface of a curve or an overpass can remain icy when the surrounding roads are clear. Avoid sudden steering maneuvers and braking while on ice.

This position can be used to operate the electrical accessories and to display some instrument cluster warning and indicator lights. This position can also be used for service and diagnostics, and to verify the proper operation of the malfunction indicator lamp as may be required for emission inspection purposes. The switch stays in this position when the engine is running. The transmission is also unlocked in this position. If you leave the key in the ACC/ACCESSORY or ON/RUN positions with the engine off, the battery could be drained. You may not be able to start the vehicle if the battery is allowed to drain for an extended period of time.

The tethered fuel cap is located behind a hinged fuel door on the driver side of the vehicle. On some vehicles with Remote Keyless Entry, the fuel door is locked and unlocked when the vehicle doors are locked and unlocked.

To remove the fuel cap, turn it slowly counterclockwise. The fuel cap has a spring in it; if the cap is released too soon, it will spring back to the right. To avoid fuel contact on the painted surface of the vehicle when filling the fuel tank, place the tethered cap on the fuel filler door. Be careful not to spill fuel. Do not top off or

overfill the tank and wait a few seconds after you have finished pumping before removing the nozzle. Clean fuel from painted surfaces as soon as possible.

When replacing the fuel cap, turn it clockwise until it clicks. Make sure the cap is fully installed. The diagnostic system can determine if the fuel cap has been left off or improperly installed. This would allow fuel to evaporate into the atmosphere.

Reduce speed and shift to a lower gear before starting down a long or steep downgrade. If the transmission is not shifted down, the brakes might have to be used so much that they would get hot and no longer work well.

The vehicle can tow in D (Drive). Use a lower gear if the transmission shifts too often. When towing at high altitude on steep uphill grades, engine coolant boils at a lower temperature than at normal altitudes. If the engine is turned off immediately after towing at high altitude on steep uphill grades, the vehicle could show signs similar to engine overheating.

To avoid this, let the engine run while parked, preferably on level ground, with the transmission in P (Park) for a few minutes before turning the engine off.

Notice: Do not add too much oil. Oil levels above or below the acceptable operating range shown on the dipstick are harmful to the engine. If you find that you have an oil level above the operating range, i.e., the engine has so much oil that the oil level gets above the upper mark that shows the proper operating range, the engine could be damaged. You should drain out the excess oil or limit driving of the vehicle and seek a service professional to remove the excess amount of oil.

To assist in locating the top tether anchors, the top tether anchor symbol is near the top tether anchors.

The top tether anchors are on the back of the rear seatback. Be sure to use an anchor on the same side of the vehicle as the seating position where the child restraint will be placed.

Do not secure a child restraint in a position without a top tether anchor if a national or local law requires that the top tether be attached, or if the instructions that come with the child restraint say that the top tether must be attached.

According to accident statistics, children and infants are safer when properly restrained in a child restraint system or infant restraint system secured in a rear seating position.

## ДОДАТОК Б

Фронтальні подушки безпеки розроблені для спрацювання при помірних або сильних фронтальних або близьких до лобових зіткнень, щоб зменшити ймовірність серйозних травм, особливо, голови та грудей водія або правого переднього пасажера. Однак вони призначені лише для роздування, якщо вплив перевищує заздалегідь визначений поріг розгортання. Пороги спрацювання використовуються, щоб передбачити, наскільки серйозним буде зіткнення, щоб подушки безпеки спрацювали та допомагали стримувати пасажирів.

Те, чи спрацюють фронтальні подушки безпеки, не залежить від швидкості руху автомобіля. Багато в чому це залежить від того, у що ви вдарилися, від напрямку удару та від того, наскільки швидко автомобіль зупиняється.

Фронтальні подушки безпеки не призначені для спрацювання під час перекидання автомобіля, ударів ззаду або при багатьох бічних ударах. Крім того, автомобіль має двоступеневі фронтальні подушки безпеки. Подвійні подушки безпеки регулюють утримування відповідно до тяжкості аварії. Автомобіль оснащений електронними фронтальними датчиками, які допомагають системі розрізнити помірний лобовий удар і більш сильний лобовий удар. При помірних фронтальних ударах подвійні подушки безпеки надуваються на рівні, меншому за повне розкриття. При більш сильних лобових ударах відбувається повне розкриття.

Подушки безпеки, встановлені на сидінні, та подушки безпеки на даху призначені для спрацювання при помірних та сильних бічних зіткненнях. Крім того, ці подушки безпеки на даху призначені для роздування під час перекидання або сильного лобового удару. Встановлені на сидінні бічні

подушки безпеки та подушки безпеки на даху спрацюють, якщо серйозність зіткнення перевищить встановлений системою пороговий рівень. Пороговий рівень може змінюватися в залежності від конструкції автомобіля. Бічні подушки безпеки, які встановлені на сидіннях, не призначені для роздування при лобових зіткненнях, поблизу лобових ударів, перекиданнях або задніх ударах. Подушки безпеки на даху не призначені для роздування при задніх ударах. Бічна подушка безпеки, встановлена на сидінні, призначена для спрацьовування на стороні пасжира, який постраждав. Обидві подушки безпеки на даху спрацьовують при ударі з будь-якої сторони автомобіля, або якщо система датчиків передбачить, що автомобіль ось-ось перекинеться, або при сильному лобовому ударі.

У разі спрацювання сенсорна система посилає електричний сигнал, що ініціює викид газу з інфлятора. Газ з інфлятора заповнює подушку безпеки, змушуючи мішок вирватися з кришки та розкритися. Інфлятор, подушка безпеки та відповідне обладнання є частиною модуля подушки безпеки. Модулі фронтальних подушок безпеки розташовані всередині керма та панелі приладів. Для автомобілів із вмонтованими в сидіння подушками безпеки для бічних ударів, модулі подушок безпеки розташовані з боку спинок передніх сидінь, найближчих до дверей. Для автомобілів з подушками безпеки на даху, модулі подушок безпеки знаходяться в стелі автомобіля, біля бічних вікон, які мають сидіння для пасажирів.

На панелі приладів є індикатор нагадування про використання пасків безпеки водія. Коли автомобіль заводиться, ця лампочка блимає, і може з'явитися звуковий сигнал, щоб нагадати водієві пристебнути пасок безпеки. Потім індикатор горить постійно, поки пасок безпеки не буде застебнутим. Цей цикл може продовжуватися кілька разів, якщо водій залишається не пристебнутим або відкріплює пасок безпеки під час руху автомобіля. Якщо пасок безпеки водія пристебнутий, ні лампочка, ні звуковий сигнал не працюватимуть.

При лобовому або майже лобовому зіткненні від середнього до сильного удару навіть пристебнуті пасажери можуть дістати до керма або панелі приладів. При бічних зіткненнях середнього та сильного ступеня навіть пристебнуті пасажери можуть торкнутися до внутрішньої частини автомобіля. Подушки безпеки доповнюють захист, що забезпечується ременями безпеки. Фронтальні подушки безпеки розподіляють силу удару більш рівномірно на верхню частину тіла пасажера, зупиняючи пасажера більш поступово. Бічний удар, встановлений на сидінні, і подушки безпеки на даху рівномірно розподіляють силу удару на верхню частину тіла пасажера. Подушки безпеки на даху з можливістю перекидання призначені для утримання голови та грудей пасажирів на зовнішніх сидіннях зпереду та позаду. Подушки безпеки на даху з можливістю перекидання призначені для зменшення ризику повного або часткового викидання під час перекидання, хоча жодна система не може запобігти таке спрацювання. Але подушки безпеки не допоможуть у багатьох типах зіткнень. Подушки безпеки ніколи не слід розглядати як щось більше, ніж доповнення до ременів безпеки.

Повірку компаса можна зробіть вручну. Калібрувати компас можна лише в магнітно чистому та безпечному місці, наприклад на відкритій стоянці, де їзда автомобіля по колу не становить небезпеки. Рекомендується проводити повірку подалі від високих будівель, інженерних проводів, кришок люків або інших промислових споруд, якщо це можливо. Якщо на дисплеї з'явиться позначка CAL, то компас слід відкалібрувати. Якщо на дисплеї не відображається курс, наприклад, N для півночі, або курс не змінюється після повороту, можливо, сильне магнітне поле заважає компасу. Такі перешкоди можуть бути викликані магнітним кріпленням СВ або антенами мобільного телефону, магнітним аварійним світлом, магнітним тримачем блокнота або будь-яким іншим магнітним предметом. Вимкніть автомобіль, перемістіть магнітний елемент, потім увімкніть автомобіль і відкалібруйте компас.

Повідомлення відображаються на дисплеї, щоб сповістити водія про те, що стан транспортного засобу змінився і що водію можуть знадобитися певні

дії, щоб виправити стан. Декілька повідомлень можуть з'являтися одне за одним. Деякі повідомлення не вимагають негайної дії, але ви можете натиснути будь-яку з кнопок на екрані або стрижень скидання одометра на комбінації приладів, щоб підтвердити отримання повідомлень і очистити їх з дисплея. Деякі повідомлення не можна видалити з дисплея, оскільки вони є більш терміновими. Ці повідомлення потребують певних дій, перш ніж їх можна буде видалити. Поставтеся серйозно до будь-яких повідомлень, які з'являються на дисплеї, і пам'ятайте, що очищення повідомлень лише призведе до зникнення повідомлень, а не до усунення проблеми. У наведеній нижче інформації ви знайдете можливі повідомлення, які можна відобразити, і деяку інформацію про них, згруповану за темою.

Для автомобілів із протитуманними фарами кнопка розташована на панелі приладів поруч із елементом керування зовнішніми фарами. Натисніть, щоб увімкнути або вимкнути протитуманні фари. Індикатор протитуманних фар на панелі приладів засвітиться, коли використовуються протитуманні фари. Перед увімкненням протитуманних фар повинні бути увімкнені стоянкове світло або ближнє світло фар. Якщо для керування зовнішніми ліхтарями встановлено режим AUTO, стоянкові ліхтарі та фари ближнього світла вмикаються одночасно, коли вмикаються протитуманні фари. Коли вмикаються фари дальнього світла, протитуманні фари вимикаються автоматично. Коли фари дальнього світла вимикаються, протитуманні фари знову загоряються. У деяких регіонах діють закони, які вимагають увімкнення фар разом із протитуманними фарами.

Автомобіль оснащений системою керування електричним живленням (КЕЖ), яка оцінює температуру батареї та стан заряду. Потім вона регулює напругу для найкращої продуктивності та продовження терміну служби батареї. Коли рівень заряду акумулятора низький, напруга трохи підвищується, щоб швидко відновити заряд. Коли рівень заряду високий, напруга трохи знижується, щоб запобігти перезаряду. Напруга може збільшуватися або знижуватися на вольтметрі або на дисплеї напруги в автомобілях з

інформаційним центром водія. Це нормально, якщо виникне проблема, адже з'явиться сповіщення.

Акумулятор можна розрядити на холостому ходу, якщо електричні навантаження дуже високі. Це нормально для всіх транспортних засобів. Це пов'язано з тим, що генератор може обертатися недостатньо швидко на холостому ходу, щоб виробляти всю потужність, необхідну для дуже високих електричних навантажень. Високе електричне навантаження виникає, коли увімкнено кілька приладів з наступного списку, наприклад: фари, дальнє світло, протитуманні фари, протитуманні пристрої заднього скла, вентилятор клімат-контролю на високій швидкості, підігрів сидінь, вентилятори охолодження двигуна, навантаження причепа та вантажі, підключені аксесуари до розетки живлення. КЕЖ працює для запобігання надмірного розряду батареї. Це досягається шляхом балансування потужності генератора та електричних потреб автомобіля. Він може збільшити швидкість холостого ходу двигуна, щоб генерувати більше потужності, коли це необхідно. Це може тимчасово зменшити потребу в енергії деяких аксесуарів. Зазвичай ці дії відбуваються кроками або рівнями, не будучи помітними.

Функція енергозбереження призначена для захисту акумулятора автомобіля. Якщо будь-яка внутрішня чи зовнішня лампа залишиться включеною та запалювання вимкнено, система захисту від розрядження акумулятора автоматично вимкне лампу через 10 хвилин.

Обігрівом, охолодженням та вентиляцією автомобіля можна керувати за допомогою системи клімат-контролю. Для автомобілів з функцією дистанційного запуску система клімат-контролю функціонує як частина функції дистанційного увімкнення.

(Керування вентилятором): поверніть за або проти годинникової стрілки, щоб збільшити або зменшити швидкість вентилятора. Щоб вимкнути вентилятор, поверніть ручку до упору проти годинникової стрілки. У будь-якому режимі, крім вимкненого, вентилятор працює безперервно. Під час руху

буде помітний потік повітря з різних отворів, навіть якщо вентилятор у вимкненому положенні.

Контроль температури: поверніть за годинниковою стрілкою або проти годинникової стрілки, щоб збільшити або зменшити температуру всередині автомобіля. Керування режимом подачі повітря: поверніть за годинниковою стрілкою або проти годинникової стрілки, щоб змінити поточний режим повітряного потоку.

Виберіть один із таких режимів подачі повітря:

(Вентиляція): повітря спрямовується до вихідних отворів на панелі приладів.

(Дворівневий): повітря розподіляється між панеллю приладів і вихідними отворами підлоги.

(Знизу): повітря спрямовується до вихідних отворів підлоги, а частина повітря спрямовується на лобове скло. Коли вибрано цей режим, система вимикає режим рециркуляції. Не можна вибрати режим рециркуляції в режимі подачі повітря з підлоги. Це допомагає запобігти запотіванню вікон.

(Протитуманний): забезпечує чисті вікна від туману або вологи. Повітря спрямовується до вихідних отворів на підлозі, а частина повітря спрямовується на лобове скло та бічні вікна. У цьому режимі вимикається режим рециркуляції та запускається компресор кондиціонера, якщо температура повітря не знаходиться на рівні або нижче нуля. Не можна вибрати режим рециркуляції в протитуманному режимі. Це допомагає запобігти запотіванню вікон.

(На стекла): запобігає розповсюдженню туману або інію на лобовому склі. Повітря спрямовується на переднє скло і виходи бокових вікон. У цьому режимі система автоматично вимикає режим рециркуляції та запускає компресор кондиціонера, якщо повітря ззовні не знаходиться на рівні або нижче нуля. Не можна вибрати режим рециркуляції в режимі «на стекла». Це допомагає запобігти запотіванню вікон. Для досягнення найкращих результатів перед застосуванням цього режиму очистіть лобове скло від снігу та льоду.

(Кондиціонування повітря): натисніть, щоб увімкнути або вимкнути систему кондиціонування повітря. З'явиться індикатор, який показує, що кондиціонер увімкнено. Кондиціонер можна вибрати в будь-якому режимі, якщо увімкнено вентилятор і температура ззовні вище нуля. Миготливий індикатор показує, що компресор кондиціонера на даний момент недоступний.

У спекотні дні відкривайте вікна, щоб гаряче повітря вийшло зсередини; потім закрийте їх. Це допомагає скоротити час, необхідний для охолодження автомобіля, і допомагає системі працювати більш ефективно.

Поведінка водія. Коли ми керуємо автомобілем, ми беремо на себе відповідальність. Це однаково для будь-якого транспортного засобу — легковика, фургона, вантажівки, спортивного автомобіля. Обстановка навколо водіння та дизайн автомобіля впливають на те, наскільки добре водієві. Статистика показує, що найважливішим фактором безпеки, безумовно, є те, як ми їздимо. Знання того, як ці три фактори працюють разом, може допомогти вам зрозуміти, як керує ваш автомобіль, і що ви можете зробити, щоб уникнути багатьох видів аварій, включаючи перекидання автомобіля. Найголовніше: всі в автомобілі, включаючи водія, повинні пристебнутися. Насправді, більшість серйозних травм і смертельних випадків серед не пристебнутих пасажирів можна зменшити або запобігти за допомогою використання ременів безпеки. Під час аварії при перекиданні автомобіля ймовірність смерті людини, яка не пристебнулась, значно вище, ніж у людини, яка пристебнута ременем безпеки. Крім того, уникнення високої швидкості, різких поворотів, а також водіння в нетверезому стані або агресивного водіння може допомогти зробити поїздки безпечнішими та уникнути аварій, особливо – перекидання. У цьому розділі наведено багато корисних порад, які допоможуть вам безпечніше керувати автомобілем.

Середовище водіння. Ви також можете допомогти уникнути перекидання або іншого виду аварії, підготувавшись до руху в погану погоду, вночі або в інший час, коли видимість або зчеплення можуть бути обмежені, наприклад на поворотах, слизьких дорогах або гірській місцевості. Незнайома територія

також може мати приховані небезпеки. Щоб допомогти вам дізнатися більше про водіння в різних умовах, цей розділ містить інформацію про їзду по місту, автостраді та бездоріжжю, а також інші підказки щодо водіння в різних погодних умовах.

Дизайн автомобіля. За даними Міністерства транспорту США, приватні транспортні засоби мають значно вищий показник перекидання, ніж інші типи транспортних засобів. Приватні транспортні засоби мають більший дорожній просвіт і вужчу колію або коротшу колісну базу, ніж легкові, що робить їх більш спроможними для їзди по бездоріжжю. Такі специфічні конструктивні характеристики, як ці, дають водієві кращий огляд дороги, але також забезпечують більш високий центр ваги, ніж інші типи транспортних засобів. Це означає, що ви не повинні очікувати, що приватний транспортний засіб буде поводитися так само, як транспортний засіб із нижчим центром ваги, як автомобіль, у подібних ситуаціях. Але фактори поведінки водія набагато частіше є причиною перекидання автомобіля, ніж фактори навколишнього середовища або транспортних засобів.

Безпечна поведінка водія та врахування обстановки навколо, в якому ви будете керувати, можуть допомогти уникнути перекиданню будь-якого типу транспортних засобів, включаючи приватні транспортні засоби.

Відволікання під час водіння. Відволікання буває в багатьох формах і може відвернути вашу увагу від головного завдання: водіння. Будьте розсудливими і не дозволяйте іншим справам відволікати вашу увагу від дороги. Багато місцевих органів влади прийняли закони щодо відволікання водіїв. Ознайомтеся з місцевими законами у вашому регіоні. Щоб не відволікатися від водіння, завжди дивіться на дорогу, руки завжди на кермі, а думки налаштуйте на водіння.

- Не користуйтеся телефоном у складних ситуаціях водіння. Використовуйте спосіб «вільні руки», щоб здійснювати або отримувати необхідні телефонні дзвінки.

- Слідкуйте за дорогою. Не читайте, не робіть нотаток і не шукайте інформацію у телефонах чи інших електронних пристроях.
- Призначте пасажира на передньому сидінні, який зможе впоратися зі справами, які можуть відволікати водія.
- Ознайомтеся з функціями автомобіля перед поїздкою, такими як налаштування улюблених радіостанцій, клімат-контролю та сидінь. Введіть всю інформацію про поїздку в будь-який навігаційний пристрій перед початком руху.
- Дочекайтеся повної зупинки автомобіля, щоб дістати предмети, які впали на підлогу.
- Зупиніть або припаркуйте автомобіль, щоб приділити увагу дітям.
- Тримайте домашніх тварин у відповідній переносці.
- Уникайте стресових розмов за кермом, будь то з пасажиром або по мобільному телефону.

Використання рекомендованого палива є важливою частиною належного обслуговування автомобіля. Щоб підтримувати двигун в чистоті та підтримувати оптимальну продуктивність автомобіля, ми рекомендуємо використовувати бензин марки TOP TIER. Дивіться [www.toptiergas.com](http://www.toptiergas.com) для отримання списку бензинів та миючих засобів TOP TIER. Якщо автомобіль має жовту кришку палива, в автомобілі можна використовувати паливо E85. Використовуйте звичайний неетилований бензин з октановим числом 87 або вище. Якщо октанове число менше 87, під час руху може почути чутний стукіт, який зазвичай називають іскровим стуком. Якщо це сталося, використовуйте бензин з октановим числом 87 або вище якомога швидше. Якщо при використанні бензину з октановим числом 87 або вище, двигун потребує обслуговування. У деяких містах доступні бензини, що містять оксигенати, такі як ефіри та етанол, а також перероблені бензини. Якщо ці бензини відповідають описаним раніше специфікаціям, то їх можна використовувати. Однак E85 (85%

етанолу) та інші види палива, що містять понад 15% етанолу, повинні використовуватися лише в транспортних засобах із м'яким паливом.

Якщо ви плануєте їздити в країнах за межами США чи Канади, може трапитися, що важко знайти відповідне паливо. Перевірте наявність регіональних автоклубів або веб-сайтів роздрібних торгових марок палива в країні, куди їдете. Ніколи не використовуйте етилований бензин, паливо, що містить метанол, або будь-яке інше паливо, яке не рекомендується. Дорогий ремонт, спричинений використанням неналежного палива, не поширюється на гарантію автомобіля.

Паливні добавки. Бензин повинен містити миючі присадки, які запобігають утворенню відкладень на двигуні та паливній системі. Чисті паливні форсунки та впускні клапани дозволять системі контролю викидів працювати належним чином. Деякі бензини не містять достатньої кількості присадок для підтримки чистоти паливних форсунок і впускних клапанів. Щоб компенсувати цей недолік миючих засобів, рекомендується додавати GM Fuel System Treatment PLUS, номер товару 88861013, до паливного бака при кожній заміні моторного масла або кожні 15 000 км.

Транспортні засоби, які здатні використовувати етанол, можуть використовувати або неетилований бензин, або етанол, що містить до 85% етанолу (E85). Для всіх інших транспортних засобів використовуйте лише неетилований бензин, описаний у розділі.

Ми закликаємо використовувати E85 в автомобілях, які призначені для його використання. Етанол в E85 є «відновлюваним» паливом, тобто його виготовляють з відновлюваних джерел, таких як кукурудза та інші культури. На багатьох станціях технічного обслуговування не буде доступного паливного на 85% етанолу (E85). Ті станції, які мають E85, повинні мати етикетку із зазначенням вмісту етанолу. Не використовуйте паливо, якщо вміст етанолу перевищує 85%. Як мінімум, E85 має відповідати специфікаціям. За визначенням, це означає, що паливо з маркуванням E85 матиме вміст етанолу від 70% до 85%. Заповнення паливного бака паливною сумішшю, яка не

відповідає специфікаціям, може вплинути на керуваність і може призвести до загоряння контрольної лампи несправності. Найкраще не змінювати багато разів між бензином і E85. Якщо ви змінюєте види палива, рекомендується додавати якомога більше палива — не заливайте менше 11 л (3 галлони) під час заправки. Ви повинні проїхати транспортним засобом одразу після заправки принаймні 11 км (7 миль), щоб автомобіль міг адаптуватися до зміни концентрації етанолу.

Буксирування транспортного засобу. Примітка: неправильне буксирування несправного автомобіля може призвести до пошкодження. Пошкодження не покриваються гарантією автомобіля. Не причіпляйте компоненти шасі, включаючи передні та задні підрамники, важелі та тяги підвіски, під час буксирування та відновлення транспортного засобу з обмеженими можливостями або щоб закріпити автомобіль на бортовій автобазі. Використовуйте відповідні нейлонові ремені навколо шин, щоб закріпити бортовий автомобільний багажник. Буксируйте автомобіль на бортовій автобазі. Евакуатор може пошкодити автомобіль. Зверніться до свого дилера або до професійної служби буксирування, якщо транспортний засіб з певними несправностями необхідно буксирувати.

Щоб буксирувати автомобіль за іншим транспортним засобом у рекреаційних цілях, наприклад, за будинком на колесах, див. «Буксирування транспортного засобу для відпочинку» у цьому розділі.

Буксирування. Буксирування транспортного засобу для відпочинку означає буксирування транспортного засобу за іншим транспортним засобом — наприклад, за будинком на колесах. Два найпоширеніших типи буксирування транспортних засобів для відпочинку відомі як буксирування шлюпки та буксирування візка. Буксування шлюпки — це буксирування транспортного засобу всіма чотирма колесами на землі. Буксування візка — це буксирування транспортного засобу двома колесами на землі та двома колесами вгору на пристрої, відомого як візок.

Ось кілька важливих речей, які слід враховувати перед тим, як буксирувати автомобіль для відпочинку:

- Яка буксирувальна здатність буксирувального автомобіля? Обов'язково прочитайте рекомендації виробника евакуатора.
- Яка відстань буде пройдена? Деякі транспортні засоби мають обмеження щодо дальності та тривалості буксирування.
- Чи буде використовуватися відповідне буксирувальне обладнання? Щоб отримати додаткові поради та рекомендації щодо обладнання, зверніться до свого дилера або спеціаліста з буксирування.
- Чи готовий автомобіль до буксирування? Так само, як готуючись до тривалої поїздки, переконайтеся, що автомобіль підготовлений до буксирування.

Буксирування шлюпки. Передньопривідні та повнопривідні транспортні засоби можна буксирувати на човні спереду. Ці транспортні засоби також можна буксирувати, помістивши їх на причеп-платформу з відривом усіх чотирьох колес від землі. Щоб дізнатися про інші варіанти буксирування, перегляньте розділ «Буксирування візка» нижче в цьому розділі.

Для транспортних засобів, які буксируються на шлюпці, транспортний засіб слід запускати на початку кожного дня та на кожній зупинці палива RV протягом приблизно п'яти хвилин. Це забезпечить належне змащування компонентів трансмісії. Щоб буксирувати транспортний засіб спереду, усі чотири колеса стоять на землі: 1. Розташуйте транспортний засіб, який буде буксируватися, та закріпіть його на буксированому транспортному засобі. 2. Поверніть ключ запалювання в положення ACC. 3. Перемістіть передачу в положення N (нейтральне). 4. Вимкніть протитуманні фари та всі інші прилади. 5. Щоб запобігти розрядженню акумулятора під час буксирування автомобіля, вийміть запобіжник PWR/MODING з блоку запобіжників на панелі приладів і зберігайте його в безпечному місці.

Примітка: Якщо під час буксирування транспортного засобу перевищити 105 км/год (65 миль/год), машина може бути пошкодженою. Ніколи не перевищуйте 105 км/год (65 миль/год) під час буксирування автомобіля.

Примітка: Якщо автомобіль буксирується без виконання кожного з кроків, перерахованих у розділі «Буксування шлюпки», автоматична коробка передач може бути пошкоджена. Обов'язково дотримуйтесь усіх етапів процедури буксирування шлюпки до та після буксирування автомобіля.

Лобове скло та щітки склоочисника. Очистіть зовнішню частину лобового скла засобом для миття скла. Чистіть гумові леза за допомогою тканини без ворсу або паперового рушника, змоченого рідиною для миття скла або м'яким миючим засобом. Ретельно вимийте лобове скло під час чищення лез. Жуки, дорожній бруд, каплі і накопичення засобів для миття автомобіля/воскової обробки можуть призвести до появи смуг на склоочисниках. Замініть щітки склоочисника, якщо вони зношені або пошкоджені. Пошкодження можуть бути спричинені екстремальними запиленими умовами, піском, сіллю, спекою, сонцем, снігом та льодом.

Утеплювачі. Нанесіть силіконове мастило на захисні смужки, щоб вони прослужили довше, краще герметизувалися, не прилипали і не скрипіли. Змащуйте утеплювачі один раз на рік. Чорні сліди від гумового матеріалу на пофарбованих поверхнях можна позбутися, протерши чистою тканиною.

Керуйте автомобілем обережно, коли між шинами та дорогою є сніг або лід, що створює менше зчеплення з дорогою. Мокрий лід може виникнути приблизно при 0°C (32°F), коли починає випадати дощ зі снігом, що призводить до ще меншого зчеплення. Уникайте їзди по мокрому льоду або під дощем зі снігом, поки дороги не будуть посипані сіллю або піском.

Керуйте автомобілем обережно, незалежно від умов. Плавню прискорюйтеся, щоб не втратити зчеплення. Занадто швидке прискорення спричиняє прокручування коліс і поверхня під шинами стає слизькою, тому зчеплення ще менше.

Намагайтеся не порушити тендітну тягу. Якщо ви прискоритеся занадто швидко, ведучі колеса будуть крутитися і ще більше полірувати поверхню під шинами. Антиблокувальна система гальм (ABS) покращує стійкість автомобіля під час жорстких зупинок на слизькій дорозі, але гальмуйте раніше, ніж на сухому тротуарі.

На будь-якій слизькій дорозі залишайте більшу дистанцію та стежте за слизькими місцями. На чистих дорогах у затінених місцях може виникнути ожеледиця. Поверхня вигину або шляхопроводу може залишатися ожеледицями, коли навколишні дороги чисті. Уникайте різких маневрів рульового керування та гальмування під час льоду.

Це положення можна використовувати для керування електричними аксесуарами та для відображення деяких попереджень та індикаторів на панелі приладів. Це положення також можна використовувати для обслуговування та діагностики, а також для перевірки правильної роботи індикаторної лампи несправності, що може знадобитися для цілей перевірки викидів. Перемикач залишається в цьому положенні, коли двигун працює. Трансмісія також розблокована в цьому положенні. Якщо залишити ключ у положенні ACC/ACCESSORY або ON/RUN при вимкненому двигуні, акумулятор може розрядитися. Можливо, ви не зможете запустити автомобіль, якщо акумулятор розряджається протягом тривалого періоду часу.

Прикріплений паливний ковпачок розташований за відкидними паливними дверцятами на стороні водія автомобіля. На деяких автомобілях з дистанційним доступом без ключа, дверцята палива можуть замикатися та відмикатися, коли двері автомобіля заблоковані та розблоковані.

Щоб зняти паливну кришку, повільно поверніть її проти годинникової стрілки. Паливна кришка має пружину; якщо ковпачок витягнути занадто рано, він повернеться вправо. Щоб уникнути контакту палива з пофарбованою поверхнею автомобіля під час заповнення паливного бака, установіть прив'язну кришку на дверцята паливної горловини. Будьте обережні, щоб не пролити паливо. Не доливайте і не переповнюйте бак і зачекайте кілька секунд після

того, як ви закінчите наповнювання, перш ніж знімати насадку. Очистіть паливо з заплямованих поверхонь якомога швидше.

Встановлюючи паливну кришку, поверніть її за годинниковою стрілкою до клацання. Переконайтеся, що кришка встановлена повністю. Діагностична система може визначити, чи була закрита кришка паливного палива або встановлена неправильно. Це дасть змогу паливу випаровуватися в атмосферу.

Зменшіть швидкість і перемикайтеся на нижчу передачу, перш ніж починати довгий або крутий спуск. Якщо коробку передач не перемкнути вниз, гальма, можливо, доведеться використовувати настільки сильно, що вони нагріються і перестануть працювати.

Автомобіль може буксирувати в режимі D (Drive) коробки передач. Використовуйте нижчу передачу, якщо коробка передач перемикається занадто часто. Під час буксирування на великій висоті на крутих підйомах охолоджуюча рідина двигуна кипить при нижчій температурі, ніж на звичайній висоті. Якщо двигун вимкнути відразу після буксирування на великій висоті на крутих схилах, автомобіль може мати ознаки, схожі на перегрів двигуна.

Щоб уникнути цього, дайте двигуну попрацювати під час паркування, бажано на рівній землі, з перемиканням передач в режимі P (Park) протягом кількох хвилин, перш ніж вимкнути двигун.

Примітка: не додавайте занадто багато олії. Рівні масла вище або нижче допустимого робочого діапазону, показаного на шупі, шкідливі для двигуна. Якщо ви виявите, що у вас рівень масла вище робочого діапазону, тобто в двигуні так багато масла, що рівень масла перевищує верхню позначку, яка показує належний робочий діапазон, двигун може бути пошкоджений. Ви повинні злити надлишок масла або обмежити рух транспортного засобу та звернутися до спеціаліста з обслуговування, щоб видалити надлишок масла.

Щоб допомогти знайти верхню систему для кріплення, позначка верхнього кріплення розташована біля верхніх кріплень.

Верхні системи кріплення знаходяться на спинці заднього сидіння. Обов'язково використовуйте кріплення на тій же стороні автомобіля, що й місце сидіння, де буде встановлено дитяче крісло.

Не закріплюйте дитяче крісло в положенні без кріплення верхнього тросика, якщо національний або місцевий закон вимагає, щоб верхній прив'язок був прикріплений, або якщо в інструкціях, що додаються до дитячого крісла, зазначено, що верхній прив'язок має бути прикріплений.

Згідно зі статистикою аварій, діти та немовлята є безпечнішими, якщо вони належним чином закріплені в кріслах для дітей або в системі безпеки для немовлят, закріпленої на задньому сидінні.

## ДОДАТОК В

1. Car – тех: автомобіль, вагонетка, мат: носій, авт.обл: ковш, візок, поет: екіпаж.
2. Transmitter – передатчик
3. Using – використання, експлуатація
4. Conjunction – об'єднання
5. Exterior – внутрішня частина
6. Infotainment – інформаційна система підтримки водія
7. Assistance – підтримка
8. Reflect – відображувати
9. Antifreeze – низькозамерзаюча охолоджуюча рідина
10. Automotive – з двигуном внутрішнього згоряння
11. Interference – люфт
12. Interfering – створювати перешкоди
13. Transmission – коробка передач
14. Underbody – нижня частина кузова
15. Underinflate – недокачати повітря
16. Dispose – усувати
17. Dismount – демонтувати
18. Unforeseen – непередбачуваний
19. Inobservable – нерозрізнений
20. Digital-quality – цифрова якість
21. Full-size – повнорозмірний, повний об'єм
22. Built-in – вбудований, влаштований
23. Bluetooth-enabled – з підтримкою режиму «блютуз»
24. Menu-driven access – доступ в режимі меню
25. Four-digit – чотиризначний
26. System – система

- 27.Second – секунда
- 28.Bushel – бушель
- 29.Tank-dozer – танк-бульдозер
- 30.Telecon – телеконференція
- 31.Meter – метр
- 32.AD (attention device) – пристрій сигналізації
- 33.Mph (miles per hour) – миль за годину
- 34.Rpm (revolutions per minute) – обертів за хвилину
- 35.CAT (computer-aided testing) – комп'ютерне випробування
- 36.BBC (front of bumper to back of cab) – передні бампери від задньої частини кабіни
- 37.CAP (cleaner air package) – подушки з чистим повітрям
- 38.Automobile manufacture – виробництво автомобілів
- 39.Explosive motor – двигун внутрішнього згоряння
- 40.Camshaft gear drive – шестеренний привід розподільного вала
- 41.Low-gravityfuel – паливо з малою питомою вагою
- 42.Door-lockwarninglamp – контрольна лампа, яка сигналізує про те, що двері відчинено
- 43.Finite difference sensitivity calculation – підрахунок кінцевої різниці чутливості
- 44.Bevel gearing – конічна зубчаста передача
- 45.Bodyshell – корпус кузова
- 46.Erosion resistance – стійкість проти ерозії
- 47.Pressure stroke – хід стискання
- 48.Compression volume – об'єм камери стискання
- 49.Converter-transmission drive – привід, який складається із гідротрансформаторної та механічної передачі
- 50.Radiator top header – верхня з'єднувальна пластина серцевини радіатора
- 51.Spark-plug terminal nut – гайка клеми свічки запалювання
- 52.Relative wear resistance index – відносний показник опору зношення

53. Automobile – автомобіль
54. Monitor – монітор
55. Cylinder – циліндр
56. System – система
57. Transmitter – трансмітер (передавальний пристрій)
58. Diode – діод
59. Extender – екстендер (подовжувач свічки запалювання)
60. Laser – лазер
61. Self-cooling – самоохолодження
62. Internal combustion engine – двигун внутрішнього згоряння
63. Single-row engine – однорядний двигун
64. Self-loading – самозавантаження
65. Low-noise engine – малошумний двигун
66. Inflate –спрацьовування
67. Calibrate – повірка
68. Buckled – не застебнутий
69. Exterior – зовнішній
70. Display – панель приладів
71. Following – більший
72. Rear seatback – спинка заднього сидіння
73. Sensor – датчик
74. Detecting element – датчик
75. Measurement – датчик
76. Arrangement – конструкція
77. Configuration – конструкція
78. Project – конструкція
79. Hinge strap – петлі дверей
80. Crook – петлі дверей
81. Butt – петлі дверей
82. Machine – машина

- 83. Odometer – одометр
- 84. Recirculation – рециркуляція
- 85. Voltage – напруга
- 86. Hydrogen – водень
- 87. Tank – бак
- 88. Multifunction displays – мультифункціональні індикатори
- 89. Automatic air delivery mode – режим автоматичної подачі повітря
- 90. Setting cruise control – налаштування круїз-контролю
- 91. Engine oil life system – система контролю моторного масла
- 92. Sliding-mesh gearbox – коробка передач із ковзним зачепленням шестірень
- 93. Intake fairing – обтічник передньої опори (двигуна)
- 94. Overhaul period – інтервал між перегорідками двигуна
- 95. Transit – перевезення
- 96. Lorry – ваговіз
- 97. Airproof – непроникний
- 98. ABS (Anti-lock Braking System) – антиблокувальна система
- 99. CF (cowl-to-end-of-frame) – відстань від передка капота до кінця рами
- 100. Device – прилад
- 101. Traffic – рух/дорожній рух/потік
- 102. Gadget – пристрій
- 103. Hydraulic assisted brakes – гальма з гідравлічним приводом
- 104. Internal combustion engine – двигун внутрішнього згорання
- 105. Main brake cylinder – головний гальмовий циліндр
- 106. Sliding-mesh gearbox – коробка передач із ковзним зачепленням шестірень
- 107. Constant-mesh gearbox – коробка передач із постійним зачепленням шестірень
- 108. Shielded ball bearing – кульковий підшипник із захисною шайбою
- 109. Constant-speed drive – привід постійних обертів

110. Immobilizer operation – пристрій, який запобігає викраденню машини

### **Summary**

The relevance of our work consisted in researching, analyzing and analyzing terms, words, phrases and abbreviations, because this is an integral part in the automotive industry, which is rapidly and continuously developing along with the process of distributing vehicles.

The purpose of this work was to study terms, phrases and abbreviations in English-language texts of the automotive industry and analyze the features of their translation. During the study of this topic, we faced the following tasks: to define the concepts of "term" and "terminology," to outline their features, functions, types; consider the signs and features of the scientific and technical style; explore the features of the automotive industry, ways of creating lexical units and multi-component terms; analyze the methods and methods of translation of terms, abbreviations and abbreviations used in the development of English-language texts of the automotive industry.

The object of my research was the lexical and grammatical features of the creation of lexical units, abbreviations and abbreviations in the English-language texts of the automotive industry. The research material for this course work was the manual for the operation of a passenger car, which contains a large number of abbreviations and abbreviations found in the texts of the automotive industry. The theoretical material used in the analysis and features of the translation of words, phrases, abbreviations and abbreviations was the work of such linguists as Yu. Titova, T. Kapustina, V. Karaban, L. Chernovaty, V. Vinogradov, E. Voloshin, A. Andreeva, L. Grechukha, N. Nikulina and others.

The first section explored what a "term" is. A term is a word or phrase expressing a clearly defined concept of a certain branch of science, culture, technology, art, socio-political life, etc. There are certain signs of the term, such as: brevity, brevity, concreteness, neutrality, consistency and the presence of one clear meaning. However, when using multicomponent terms, one of the features of the term - conciseness - does not work, because it is impossible to convey a wide range

of processes to single-component values. The term performs such functions as: representative, significative, communicative, as well as systematizing functions. Also distinguish the following types of terms: general scientific, intersectoral and highly specialized. Terminology means a set of terms that express specific concepts from a particular field of science. There is a concept of "professional language" - it clearly outlines such terms that refer to the actual automotive terminology, intersectoral terms and to commonly used vocabulary. It also turned out that the task of the translator is to make the most accurate reproduction of the content of the original text by means of the correct choice of the correspondences of terms, concepts, phenomena and other lexical units in the language of translation. In addition, scientific and technical translation contributes to the development of science and technology, increases the possibility of disseminating scientific thought and exporting industrial achievements. At the same time, specialized texts are the result of cognitive, research and search activities, their function is to record information obtained in the process of scientific research and transpose it. In such texts, they try to avoid the emotional and aesthetic component. At the same time, the means of forming lexical units were considered: affixation, prefix, word composition. Also, one of the ways of word formation is abbreviations, namely: truncation, telescopia, letter abbreviations (which are divided into abbreviations and acronyms).

In the second chapter, we investigated different ways of translating the terms transcoding, tracing, contextual substitution, antonymic translation and semantic development. Using such methods, the translator will not have difficulty translating words, terms or phrases. Lexical translation transformations are also of great help: specifying and generalizing the meaning of a word, adding and removing a word, replacing a word of one part of speech with a word of another part of speech, as well as rearranging a word. The features of the translation of the automotive terminology system into Ukrainian were also considered. This is due to the existence of absolute synonyms, transliterated terms, tracing words, using descriptive translation. In texts, there may be terms that have not yet been recorded in dictionaries before. The main condition for the translation of such terms is a detailed analysis of the phenomenon

under study and its transfer by terms that are already used in science. When translating texts with such terms, you should avoid words of foreign origin, instead of using abbreviations, you should translate the full term, avoid borrowing, change the order of words in the phrase to give the translated text a more natural Ukrainian language, and also recommend devoting more time to choosing an equivalent in the Ukrainian language. We also worked out the translation of the instruction manual of the car, where the translation was analyzed, as well as all its possible methods.

During the research work, we performed the following tasks: the concepts of "term" and "terminology" were defined, their signs, functions, and types were outlined. In addition, we considered the signs and features of the scientific and technical style. Scientific and technical style is distinguished by a large number of terms. Scientific and technical vocabulary is divided into terminological and non-terminological, which includes general scientific, general technical and commonly used vocabulary. Documents of scientific and technical nature have such basic features as: clarity and conciseness of presentation, strict observance of technical terminology, clear logical sequence of information, unambiguity and concreteness in the interpretation of facts. We also investigated the features of the automotive industry. Ways of creating lexical units: affixation, word composition, abbreviations (including abbreviations). We also analyzed multicomponent terms of the types: N + N, Adj + N, N + N + N, Adj + N + N, N + N + N, Adj + N + N + N. We also analyzed the ways and methods of translating terms, abbreviations, abbreviations used in the development of English-language texts of the automotive industry: lexical translation transformations, namely, concretization and generalization of the meaning of a word, addition and removal of a word, replacement of a word of one part of speech with a word of another part of speech, as well as permutation of a word; transcoding, tracing, contextual replacement, antonymic translation and semantic development.

It is important to note that when translating automotive terms used in vehicle operating instructions, transformations, on the one hand, are often used in order to adapt the text to a wide range of recipients, which is not always understood in the

automotive industry. On the other hand, they give the translator the opportunity to depart from the standard version of the translation to perform the tasks faced by a certain type of text.

From all of the above, it can be concluded that the translation of English automotive terms is time-consuming and requires attention to professional activity, special knowledge in the field of transport, which are mandatory to ensure the adequacy of the translation.

Thus, the conducted analysis allows us to conclude that translation methods are used in order to achieve the adequacy of the transmission of the content of the original automotive term while preserving its semantic load. Given the specificity of this field and the ambiguity of English terms, their accurate and adequate transmission is necessary for correct interpretation and use by the Ukrainian-speaking audience in order to avoid problems with driving a car, as well as to support its safe operation.